

# 1<sup>st</sup> INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF URBAN AND REGIONAL DEVELOPMENT

## 1. ULUSLARARASI KENTSEL VE BÖLGESEL KALKINMA SEMPOZYUMU

(ISURDEV '23)

# BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI



02-04 Kasım 2023

Dicle Üniversitesi 15 Temmuz Kültür ve Kongre Merkezi  
DİYARBAKIR

<https://isurdev.org/>

## **Editörler/ Editorial Board**

Doç. Dr. Mustafa BULUT

Doç. Dr. Sadık SERÇEK

Dr. Şeyhmus DEMİR

Doç. Dr. Kadir GÖKOĞLAN

\*\*\*

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu tarafından 02-04 Kasım 2023 tarihlerinde Diyarbakır'da yüzyüze ve çevirmici olarak düzenlenen 1. Uluslararası Kentsel ve Bölgesel Kalkınma Sempozyumu'nda kabul edilen ve sözlü olarak sunulmuş bildirilerin özetleri yer almaktadır. Bildiri özet içeriklerinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

\*\*\*

This book contains abstracts of the papers presented in the 1<sup>st</sup> International Symposium of Urban and Regional Development (ISURDEV'23) which was held face to face and online in Diyarbakir, on November 02-03, 2023, with the organization and ownership of the Vocational School of Social Sciences of Dicle University. The full responsibility of the paper abstract contents belongs to the authors.

**E-ISBN:** 978-625-00-1774-6

**Yayımlanma Tarihi:** 30.11.2023

1. Uluslararası Kentsel ve Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, Dicle Üniversitesi Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü (DÜBAP)'nün SOSYAL-MYO.23.003 kodu ile desteklenen proje kapsamında gerçekleştirilmiştir.

The 1<sup>st</sup> International Symposium of Urban and Regional Development was held within the scope of the project supported by Dicle University Research Projects Coordination Office (DÜBAP) with the code SOSYAL-MYO.23.003.

**Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Diyarbakır/TÜRKİYE**

**Dicle University, Vocational School of Social Sciences, Diyarbakir/TÜRKİYE**

**Kasım/November 2023**

## **İÇİNDEKİLER / Table of Contents**

ÖNSÖZ / Foreword	<b>1</b>
KURULLAR / Boards	<b>3</b>
DAVETLİ KONUŞMACILAR / Invited Speakers	<b>7</b>
BİLİMSEL PROGRAM / Scientific Programme	<b>8</b>
BİLDİRİ ÖZETLERİ / Abstracts	<b>13</b>

## ÖNSÖZ

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu tarafından düzenlenen 1. Uluslararası Kentsel ve Bölgesel Kalkınma Sempozyumu (ISURDEV'23) 02-04 Kasım 2023 tarihleri arasında yüzyüze ve çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Yeni bölgeselcilik yaklaşımı çerçevesinde yeni politikalar geliştirmenin yanı sıra inovatif açılımlar yapmanın ve bölgesel kalkınma modelleri ile yeni bölgeselcilik yaklaşımının bilimsel bir zeminde tartışılmasını amaçlayan sempozyumda, kalkınma projeleri konusunda Avrupa Birliği uzmanı akademisyenin konuşmacı olarak katıldığı açılış konuşmasından sonra uygun bulunan 40 bildiri, 9 oturumda, farklı üniversite ve kurumlardan 65 araştırmacı, uzman ve geleceğin akademisyenleri yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin katılımıyla sunulmuştur. Gelecek gençlerdedir şiarıyla yüksek lisans ve doktora öğrencilerine, sempozyuma katılımları hususunda özel önem verilmiştir.

Geleneksel hale getirilmesi hedeflenen, kentsel ve bölgesel kalkınma konusu başta olmak üzere sosyal bilimler alanındaki nitelikli bilimsel çalışmaları desteklemek ve sayılarını artırmak amacını taşıyan 1. Uluslararası Kentsel ve Bölgesel Kalkınma Sempozyumu (ISURDEV'23)'nun düzenlenmesine ve başarıyla tamamlanmasına katkı sunan Dicle Üniversitesi Rektörlüğü'ne, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'ne, Sur Belediyesi'ne, Dicle Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü (DUBAP)'ne, Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Merkezi (SOSAM)'ne şükranlarımı sunuyorum. Sempozyumda görev alan Bilim Kurulu Üyelerine, Düzenleme Kurulu üyelerine, Sempozyum Sekreteriyasına ve bu kitapta özet bildirimleri yer alan katılımcılara da teşekkürü borç biliyorum.

**Doç. Dr. Mustafa BULUT**  
**Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı**

## FOREWORD

The 1st International Urban and Regional Development Symposium (ISURDEV'23), organized by Dicle University Vocational School of Social Sciences, was held face-to-face and online between 02-04 November 2023. The symposium aims to develop new policies within the framework of the new regionalism approach, as well as to make innovative initiatives and to discuss regional development models and the new regionalism approach on a scientific basis. After the opening speech, in which an academician who is an expert on the European Union on development projects participated as a speaker; 40 papers that were deemed appropriate were presented in 9 sessions, with the participation of 65 researchers, experts and future academics, master's and doctoral students from different universities and institutions. With the motto that the future belongs to the youth, special importance was given to master's and doctoral students in their participation in the symposium.

The 1st International Symposium on Urban and Regional Development (ISURDEV'23) aims to support and increase the number of qualified scientific studies in the field of social sciences, especially on the subject of urban and regional development, which is aimed to become a tradition. I would like to express my gratitude to Dicle University Rectorate, Diyarbakır Metropolitan Municipality, Sur Municipality, Dicle University Scientific Research Projects Coordination Office (DUBAP) and Center for Social and Strategic Researches (SOSAM) for their contribution to the organization and successful completion of the symposium. I owe a debt of gratitude to the Scientific Committee Members who

took part in the symposium, the Organizing Committee members, the Symposium Secretariat and the participants whose abstracts are included in this book.

**Assoc. Prof. Dr. Mustafa BULUT**  
**Chairman of the Symposium Organizing Committee**

## **ONURSAL BAŐKAN / Honorary President**

Prof. Dr. Mehmet KARAKOÇ

Dicle Üniversitesi Rektörü / Rector of Dicle University

\*\*\*

## **DÜZENLEME KURULU BAŞKANI / Chairman of the Organizing Committee**

Doç. Dr. Mustafa BULUT

Dicle Üniversitesi / Dicle University

\*\*\*

## **DÜZENLEME KURULU / Organizing Committee**

Prof. Dr. Zehra YÜCEDAĞ	Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO.
Doç. Dr. Sadık SERÇEK	Dicle Üniversitesi İİBF.
Doç. Dr. Kadir GÖKOĞLAN	Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO.
Dr. Şeyhmus DEMİR	Dicle Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (DÜBAP) Koordinatörlüğü
Öğr. Gör. Dr. Aziz Mahmut YÜCELEN	Dicle Üniversitesi Diyarbakır Teknik Bilimler MYO.
Öğr. Gör. Şehmuz TURAN	Dicle Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu
Dr. Gülfer BÜYÜKTAŞ GAYIR	Diyarbakır İl Sağlık Müdürlüğü

## **SEKRETERYA/ Secretariat**

Dr. Şeyhmus DEMİR	Dicle Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (DÜBAP) Koordinatörlüğü
Doç. Dr. Sadık SERÇEK	Dicle Üniversitesi İİBF.
Doç. Dr. Kadir GÖKOĞLAN	Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO.
Öğr. Gör. Dr. Aziz Mahmut YÜCELEN	Dicle Üniversitesi Diyarbakır Teknik Bilimler MYO.
Dr. Gülfer BÜYÜKTAŞ GAYIR	Diyarbakır İl Sağlık Müdürlüğü

## BİLİM KURULU / Scientific Board

Prof.Dr. Abdullah SESSİZ	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Ahmet KILIÇ	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Arzdar KİRACI	Siirt Üniversitesi
Prof.Dr. Aydın USTA	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Prof.Dr. Azize HASSAN	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof.Dr. Bekir Berat ÖZİPEK	Medipol Üniversitesi
Prof..Dr. Bilal GÜMÜŞ	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Cemal AKÜZÜM	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Cezmi KAYAN	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Erdoğan EKİZ	Özbekistan TEAM University
Prof.Dr. Ersin KILINÇ	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Gökalp Nuri SELÇUK	Atatürk Üniversitesi
Prof.Dr. Gültekin ÖZDEMİR	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Halis ÖZER	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Hasan BAYINDIR	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Kurban ÜNLÜÖNEN	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof.Dr. Levent ALTINAY	Oxford Brookes University
Prof.Dr. Lokman TOPRAK	Mardin Artuklu Üniversitesi
Prof. Dr. Mensur NUREDİN	Kuzey Makedonya Uluslararası Vizyon Üniversitesi
Prof. Dr. Mete Cüneyt OKYAR	Şırnak Üniversitesi
Prof.Dr. Murat AYDEMİR	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Mustafa Semih ÖNEN	İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa TÜMER	Kıbrıs Doğu Akdeniz Üniversitesi
Prof.Dr. Muzaffer DENLİ	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Oktay BOZAN	Dicle Üniversitesi

Prof.Dr. Osman TİTREK	Sakarya Üniversitesi
Prof.Dr. Rahmi Deniz ÖZBAY	İstanbul Ticaret Üniversitesi
Prof.Dr. Recep KARAKAŞ	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Rüstem ERKAN	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Sabri KARADOĞAN	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Selma KARATEPE	Niğantaşı Üniversitesi
Prof.Dr. Selma MEYDAN UYGUR	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof.Dr. Serhat HARMAN	Mardin Artuklu Üniversitesi
Prof.Dr. Vahap ÖZPOLAT	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Vedat Veli ÇAY	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr. Yusuf KARAKILÇIK	İnönü Üniversitesi
Prof.Dr. İrfan YAZICIOĞLU	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof.Dr. Yasin BOYLU	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Doç.Dr. Ali KARAKAŞ	Dicle Üniversitesi
Doç.Dr. Aytaç COŞKUN	Dicle Üniversitesi
Doç.Dr. Fatih KOÇYİĞİT	Dicle Üniversitesi
Doç. Dr. Gulzhanat TAYAUOVA	Kazakistan Turan Üniversitesi
Doç.Dr. Gülseren ÖZALTAŞ SERÇEK	Mardin Artuklu Üniversitesi
Doç.Dr. Hüseyin ŞEYHANLIOĞLU	Gaziantep Üniversitesi
Doç.Dr. Kadir GÖKOĞLAN	Dicle Üniversitesi
Doç. Dr. Murteza HASANOĞLU	Azərbaycan Devlet İdarecilik Akademisi
Doç.Dr. Mustafa CANSIZ	Dicle Üniversitesi
Doç.Dr. Nermin MERİÇ	Dicle Üniversitesi
Doç.Dr. Rojan GÜMÜŞ	Dicle Üniversitesi
Doç.Dr. Sadık SERÇEK	Dicle Üniversitesi
Doç.Dr. Saniye Şehnaz ALTUNAKAR	Dicle Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi Adem AÇAR	Siirt Üniversitesi

Dr.Öğr. Üyesi Arif YILDIZ	Turgut Özal Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi Heybet KILIÇ	Dicle Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi M. Emin ASKER	Dicle Üniversitesi
Dr.Öğr.Üyesi Mutlu SESLİ	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi Mücahit AVCI	Süleyman Demirel Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi N. Cihan AĞBAY	Bitlis Eren Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi Ozan KAYMAZ	Dicle Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Dr.Seyil NAJIMUDINOVA	Kazakistan Manas Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi Uğur ŞEKER	Süleyman Demirel Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi Veysel YILMAZ	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Öğr. Gör.Dr. Aziz Mahmut YÜCELEN	Dicle Üniversitesi
Öğr.Gör.Dr. İlhan SABANCILAR	Bitlis Eren Üniversitesi
Öğr.Gör.Dr. Yılmaz Alışkan	Dicle Üniversitesi
Dr. Gülfer BÜYÜKTAŞ GAYIR	Diyarbakır İl Sağlık Müdürlüğü
Dr. Muhammed Çelik	Dicle Üniversitesi

# 1<sup>st</sup> INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF URBAN AND REGIONAL DEVELOPMENT

\*\*\*

## 1. ULUSLARARASI KENTSEL VE BÖLGESEL KALKINMA SEMPOZYUMU

### BİLİMSEL PROGRAM

#### ISURDEV '23

02 Kasım 2023, Perşembe

Dicle Üniversitesi 15 Temmuz Kültür ve Kongre Merkezi

#### AÇILIŞ KONUŞMALARI

B Salonu / Saat: 10.00

Doç. Dr. Mustafa BULUT	Dicle Üniversitesi Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı
Prof. Dr. Mehmet KARAKOÇ	Dicle Üniversitesi Rektörü Sempozyum Onursal Başkanı

#### AÇILIŞ OTURUMU

B Salonu

Moderatör Doç. Dr. Mustafa BULUT	Tarih: 02 Kasım 2023 (Perşembe) Saat: 10.00 - 12.00
Prof. Dr. Osman TİTREK	Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi/ Eğitim Bilimleri Bölümü
Doç. Dr. Hüseyin ŞEYHANLIOĞLU	Gaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi/ Uluslararası İlişkiler Bölümü (TÜRK Hava Yolları'nda yaşanan network arızası nedeniyle 1 Kasım 2023, Saat 19.00-22.00 arası uçuşlar iptal edildiğinden açılış oturumuna katılamadı)

## 1. OTURUM (YÜZ YÜZE)

### B SALONU

Oturum Başkanı Prof. Dr. Zehra YÜCEDAĞ		Tarih: <b>02 Kasım 2023 (Perşembe)</b> Saat: <b>14.00 - 15.30</b>
YAZAR BİLGİSİ / Author		BİLDİRİ BAŞLIĞI / Paper Title
1	Doç. Dr. Aytaç Coşkun	Zerzevan Kalesi Arkeolojik Kazı Çalışmalarının Güneydoğu Anadolu Bölgesi Ekonomisine Katkısı
2	Prof. Dr. Abdullah SESSİZ Doç. Dr. Reşat ESGİCİ	Kırsal Kalkınmada Tarımsal Makinalaşmanın Rolü
3	Doç. Dr. Mehmet Ferit ÖZMEN	Diyarbakır İlinde Manda Yetiştiriciliğinde Sürdürülebilirliğin Sağlanmasında Biyoteknolojik Yöntemlerin Kullanılması
4	Prof. Dr. Murat AYDEMİR	Kontakt Lens Temizleme Solüsyonunun (KLTS) Ar-Ge ve Üretim Süreçlerinin Değerlendirilmesi (Dicle Üniversitesi Teknokent Örneği)
5	Prof. Dr. Recep KARAKAŞ	Kuş Çeşitliliğine Dayalı Olarak Diyarbakır İlinin Ekoturizm Potansiyeli Üzerine Bir Değerlendirme

## 2. OTURUM (YÜZ YÜZE)

### D SALONU

Oturum Başkanı Doç. Dr. Kadir GÖKOĞLAN		Tarih: <b>02 Kasım 2023 (Perşembe)</b> Saat: <b>14.00 - 15.30</b>
YAZAR BİLGİSİ / Author		BİLDİRİ BAŞLIĞI / Paper Title
1	Prof. Dr. Sabri KARADOĞAN	Yöre-Çevre Ayrımı ve Sınırlarının Belirlenmesinde Yerel Coğrafi Koşulların Kriter Olarak Dikkate Alınması: Diyarbakır Havzası Örneği
2	Doktora Öğrencisi Bayram KARAKUŞ Prof. Dr. Ziya BAHADIR YL Öğrencisi Duhançan İCİK	Kentsel Planlama İçerisinde Rekreasyonel Faaliyet Alanlarının Önemi; Kayseri İli Örneği
3	YL Öğrencisi Deniz Hatun KALKAN Prof. Dr. Sabri KARADOĞAN	Cumhuriyet Döneminde Diyarbakır'da Özel Eğitim
4	YL Öğrencisi Hüseyin SEVİM Doç. Dr. Kadir GÖKOĞLAN	Denetim Uygulamalarının Belirlenmesi: ChatGBT Sınavı

### 3. OTURUM (YÜZ YÜZE)

#### E SALONU

Oturum Başkanı Dr. Şeyhmus DEMİR		Tarih: <b>02 Kasım 2023 (Perşembe)</b> Saat: <b>14.00 - 15.30</b>
YAZAR BİLGİSİ / Author		BİLDİRİ BAŞLIĞI / Paper Title
1	Doç. Dr. Mustafa BULUT	Kalkınmanın Başat Unsurları Bağlamında Türkiye'nin Bölgesel Kalkınma Çabaları
2	Dr. Şeyhmus DEMİR	Demokrasi ve Kalkınma İlişkisi
3	Dr. Muhammed ÇELİK	Türkiye'nin Enerji Güvenliği Projeksiyonu: Sistem Dinamikleri Yaklaşımı
4	Araştırma Görevlisi Hasan BİL	Bitcoin'de Yarılanma (Halving) Tarihlerinin Fiyata Etkisi
5	Doç. Dr. Mustafa BULUT	Kalkınmada Yeni Bölgeselcilik Yaklaşımı

### 4. OTURUM (YÜZ YÜZE)

#### ÇALIŞTAY 1. SALON

Oturum Başkanı Dr. Gülfer BÜYÜKTAŞ GAYIR		Tarih: <b>02 Kasım 2023 (Perşembe)</b> Saat: <b>14.00 - 15.30</b>
YAZAR BİLGİSİ / Author		BİLDİRİ BAŞLIĞI / Paper Title
1	Dr. Gülfer BÜYÜKTAŞ GAYIR	Sağlık Turizminin Kalkınmada Rolü: Diyarbakır Örneği
2	Öğr. Gör. Dr. İlhan SABANCILAR	Türkiye'de ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Kanser Hastalığının Mortalitesi
3	YL Öğrencisi Muazzez KORKMAZ Doç. Dr. Sadık SERÇEK	Sağlık Turizminin Hukuki Boyutu
4	YL Öğrencisi Serpil TEKAY Prof. Dr. Lokman TOPRAK	Turizm Alanı Öğrencilerinin Mesleki Eğitim Merkezlerinde Aldıkları Eğitim Konusundaki Durum Değerlendirmeleri: Diyarbakır Örneği
5	Doç. Dr. Gülseren ÖZALTAŞ SERÇEK Doç. Dr. Semra GÜRBÜZ	Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki Coğrafi İşaretli Ürünler ve Yapılan Araştırmaların Bibliyometrik Analizi

## 5. OTURUM (ÇEVİRİMİÇİ)

Oturum Başkanı Öğr. Gör. Dr. Aziz Mahmut YÜCELEN		Tarih: <b>03 Kasım 2023 (Cuma)</b> Saat: <b>09.30- 11.30</b>
YAZAR BİLGİSİ / Author		BİLDİRİ BAŞLIĞI / Paper Title
1	Öğr. Gör. Dr. Talip TURNA Dr. Öğr. Üyesi Alper SOLMAZ	Kayseri OSB Merkezi Atıksu Arıtma Tesisi Havalandırma Havuzunun Enerji Verimliliği Açısından İncelenmesi
2	Ahmet KARAHAN (Makine Mühendisi) Prof. Dr. Figen BALO	Karabük İlinde Kömürlü Kazanların Atık Gaz Miktarını Azaltmak İçin Simülasyon Destekli Optimal Baca Tasarımı
3	Dr. Öğr. Üyesi Lütfiye SİRKA	Mikroplastiklerin Sudan Uzaklaştırılması İçin Karbon Nanokompozitlerin Kullanımı
4	YL Öğrencisi Sevda GÜRBÜZ BOYUN	Yeni Dünya Düzeninde Uluslararası Örgütler ve Kalkınma İşbirliği: Meydan Okumalar ve İmkânlar
5	YL Öğrencisi Birtan KICIRDAR Doç. Dr. Hüseyin KAYGIN	Yaşlı Bireylerin Eğitiminde Geragojik Yaklaşım

Zoom linki: <https://zoom.us/j/94774134796>

ID: 947 7413 4796

Şifre: :Ay+87-Ek8

## 6. OTURUM (ÇEVİRİMİÇİ)

Oturum Başkanı Doç. Dr. Sadık SERÇEK		Tarih: <b>03 Kasım 2023 (Cuma)</b> Saat: <b>12.00 - 14.00</b>
YAZAR BİLGİSİ / Author		BİLDİRİ BAŞLIĞI / Paper Title
1	Prof. Dr. Arzdar KİRACI YL Öğrencisi Serkan TEMİR	GAP Bölgesinde Yeşil Ekonomi İle Sürdürülebilir Kalkınma
2	YL Öğrencisi Aziz YİĞİT Prof. Dr. Figen BALO	Akıllı Kentler İçin Şebekeye Bağlı Çoklu Yenilenebilir Enerji Kaynaklarıyla Sistem Tasarımı
3	Arş. Gör. Seda KULU BAY	Yeşil Yönetim Anlayışının Kamu Yönetiminde Uygulanabilirliğinin İncelenmesi
4	Prof. Dr. İlhan Oğuz AKDEMİR Doktora Öğrencisi Emine AKMAN	İklim Değişikliği, Göç ve Mülteciler: Siyasi Sınırlara Küresel Çözümler Olası mı?
5	Doktora Öğrencisi Emine AKMAN Dr. Öğr. Üyesi Seda ŞAHİN Dr. Öğr. Üyesi Lütfiye SİRKA	Yeşil Sürdürülebilir Kentler İçin Yapay Zekâ Uygulamaları

Zoom linki: <https://zoom.us/j/94774134796>

ID: 947 7413 4796

Şifre: :Ay+87-Ek8

## 7. OTURUM (ÇEVİRİMİÇİ)

Oturum Başkanı Doç. Dr. Mutlu SESLİ		Tarih: <b>03 Kasım 2023 (Cuma)</b> Saat: <b>14.30 - 16.30</b>
YAZAR BİLGİSİ / Author		BİLDİRİ BAŞLIĞI / Paper Title
1	Öğr. Gör. Dr. Sibel CANAN Prof. Dr. Arzdar KİRACI YL Öğrencisi Serkan TEMİR	Karbon Vergisinin Türkiye'ye Getireceği Mali Yükler
2	Dr. Öğr. Üyesi Salahattin ALTUNDAĞ	Dijital Dönüşümde Diyarbakır KOBİ'leri: Muhasebe Yazılımı Kullanımı
3	Doç. Dr. Mutlu SESLİ Öğr. Gör. Dr. Ali KÖROĞLU	Subjektif Siyaset Bilgisi ve Seçmen İlgilenimi Üzerinde Etkili Olan Faktörler
4	Dr. Sultan KILIÇ	Bankaların Sürdürülebilirlik Endeksine Dahil Edilmelerinin Hisse Senedi Getirilerine Etkisi
5	Doktora Öğrencisi Ahmet YOSUNKAYA Prof. Dr. Abdulkadir BİLEN	SPK'ya Kayıtlı Kitle Fonlama Şirketleri Tarafından Fonlanan Girişimlerin Özellikleri ve Ülke Ekonomisine Katkıları

Zoom linki: <https://zoom.us/j/94774134796>

ID: 947 7413 4796

Şifre: :Ay+87-Ek8

## 8. OTURUM (ÇEVİRİMİÇİ)

Oturum Başkanı Öğr. Gör. Dr. İlhan SABANCILAR		Tarih: <b>03 Kasım 2023 (Cuma)</b> Saat: <b>17.00- 18.30</b>
YAZAR BİLGİSİ / Author		BİLDİRİ BAŞLIĞI / Paper Title
1	Uzman Sezen DENİZ Doç. Dr. Gülseren ÖZALTAŞ SERÇEK	Sürdürülebilir Turizm Endüstri Kriterleri Açısından Mardin Turizminin Değerlendirilmesi
2	Doktora Öğrencisi Özlem ÖRÇEN	Unesco Yaratıcı Kentler Ağı ve Türkiye'deki Yaratıcı Gastronomi Kentleri Üzerine Bir İnceleme
3	YL Öğrencisi Serkan TEMİR Prof. Dr. Arzdar KİRACI	Bölgesel Kalkınmada Yatırım Teşviklerinin Rolü: Altıncı Bölge İlleri Üzerine Bir Değerlendirme
4	YL Öğrencisi İlknur ATALAN Prof. Dr. Abdulkadir BİLEN	Denetçi Niteliklerinin Bağımsız Denetim Kalitesi Üzerindeki Rolü: Diyarbakır İlinde Bir Araştırma

Zoom linki: <https://zoom.us/j/94774134796>

ID: 947 7413 4796

Şifre: :Ay+87-Ek8

## 9. OTURUM (ÇEVİRİMİÇİ)

Oturum Başkanı Öğr. Gör. Şeyhmus TURAN		Tarih: <b>03 Kasım 2023 (Cuma)</b> Saat: <b>19.00 - 20.00</b>
YAZAR BİLGİSİ / Author		BİLDİRİ BAŞLIĞI / Paper Title
1	Dr. Öğr. Üyesi Hafijur RAHMAN YL Öğrencisi Claudia Lucia NFOULA ENGUIE	Urbanization in Sub-Saharan Africa: Experience from Libreville of Gabon
2	Prof. Dr. Arzdar KİRACI YL Öğrencisi Fatma Mansour	Does Fintech Based Financial Inclusion Affect Bank Risk-Taking In The Middle East Countries?

**Zoom linki:** <https://zoom.us/j/94774134796>

**ID:** 947 7413 4796

**Şifre:** :Ay+87-Ek8

**1<sup>st</sup> INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF URBAN AND  
REGIONAL DEVELOPMENT**

---

**1. ULUSLARARASI KENTSEL VE BÖLGESEL  
KALKINMA SEMPOZYUMU**

**(ISURDEV '23)**

**BİLDİRİ ÖZETLERİ**

\*\*\*

**ABSTRACTS**

**ISURDEV '23**

**02 Kasım 2023, Perşembe**

**Dicle Üniversitesi 15 Temmuz Kültür ve Kongre Merkezi**



## ZERZEVAN KALESİ ARKEOLOJİK KAZI ÇALIŞMALARININ GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ EKONOMİSİNE KATKISI

Aytaç COŞKUN

Doç. Dr., Dicle Üniversitesi, aytaccoskun@gmail.com

### ÖZET

Zerzevan Kalesi Diyarbakır ili, Çınar ilçesi, Diyarbakır-Mardin karayolu üzerinde yer almaktadır. Roma'nın sınır garnizonu olan Zerzevan Kalesi'nin tarihi 3 bin yıl öncesine, Asur Dönemi'ne (MÖ 882-611) kadar gitmektedir. Pers Dönemi'nde de (MÖ 550-331) Kral Yolu üzerinde bulunan yerleşim alanı yol güvenliğinin sağlanması amacıyla kullanılmıştır. Buluntular, alanın Parth (MÖ 140-85), Geç Hellenistik ve Erken Roma Dönemlerinde MÖ 2. yüzyıldan MS 3. yüzyıla kadar kullanıldığına işaret etmektedir. Roma Dönemi'nde MS 3. yüzyılda Severuslar Dönemi'nde (MS 198-235) asıl askeri yerleşim inşa edilmiştir. Yerleşimin surları ve yapıları Anastasios I (MS 491-518) ve Justinianos I (MS 527-565) dönemlerinde onarılarak, bazı yapılar ise yeniden inşa edilerek mevcut son haline getirilmiştir. 639 yılında İslam ordularının fethine kadar yerleşim kesintisiz kullanılmıştır. Dünyanın en iyi korunmuş askeri yerleşimde dünyada bulunmuş son Mithras Kutsal Alanı bulunmaktadır. Bu yapı Roma İmparatorluğu'nun doğu sınırındaki ilk ve tek Kutsal Alandır. Zerzevan Kalesi'nde hem yer üstü, hem de büyük bir yer altı şehri bulunmaktadır. Zerzevan Kalesi ve Mithras Kutsal Alanı UNESCO Dünya Mirası geçici listesinde yer almaktadır. Zerzevan Kalesi kazı ve restorasyon çalışmaları, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Dicle Üniversitesi'nin işbirliği ile 2014 yılında başlatılmıştır ve halen devam etmektedir. Roma Dönemi askeri yerleşimi olan ve oldukça geniş alana yayılmış kalıntılara sahip Zerzevan Kalesi'nin önemli bir ziyaretçi potansiyeli bulunmaktadır. Uluslararası ve ulusal alanda tanıtımı yapılan, yerli ve yabancı turistlerin ziyaret ettiği, bölge turizmi için önemli ören yerinde kazı ve restorasyon çalışmaları etkin bir biçimde sürdürülmektedir. Zerzevan Kalesi'ni 2022 yılında yerli ve yabancı 313.014 kişi ziyaret etmiştir. Ziyaretçi Karşılama Merkezi tamamlanınca yılda en az 1 milyon ziyaretçi beklenmektedir. Söz konusu durum bölge ve özellikle Diyarbakır'da birçok yeni istihdam alanının oluşmasını sağlamakta, yerel halkın yaşam kalitesini yükseltmektedir. Ayrıca ören yeri bölgede ekonomik, sosyal ve kültürel aktivitelerin odağı olmakta, bölge turizminin geliştirilmesine önemli katkı sunmaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** Diyarbakır, Zerzevan Kalesi, Roma, Turizm, Ekonomi

# **THE CONTRIBUTION OF ZERZEVAN CASTLE ARCHAEOLOGICAL EXCAVATIONS TO THE ECONOMY OF THE SOUTHEASTERN ANATOLIA REGION**

## **ABSTRACT**

Zerzevan Castle is in Diyarbakır province, Çınar district, on the Diyarbakır-Mardin highway. The history of Zerzevan Castle, which is the border garrison of Rome, dates back 3 thousand years to the Assyrian Period (882-611 BC). It is also likely that residential area located on the King's Road during the Persian period (550-331 BC) has been used with an eye to provide road safety. The findings indicate that the area was used during the Parthian (140-85 BC), Late Hellenistic and Early Roman Periods, from the 2nd century BC to the 3rd century AD. At Roman Period, in the 3<sup>rd</sup> century AD the main military settlement was built during the Severus Period (198-235 AD). It can be said that the city walls and buildings of the settlement were restored in the periods of Anastasios I (491-518 AD) and Justinian I (527-565 AD), and some of the constructions were reconstructed and thus the present final state was obtained. The settlement was used until 639 which is the conquest year of the region by the Islamic armies. In this best preserved military settlement, there is the last Mithras Temple found in the world. The structure is the first and only Mithras temple to be found on the eastern border of the Roman Empire. Zerzevan Castle has both an aboveground and a large underground city. Zerzevan Castle and Sanctuary of Mithras was inscribed on the UNESCO World Heritage tentative list. The excavation and restoration studies at Zerzevan Castle, which began in 2014, are still being carried out with cooperation of Ministry of Culture and Tourism and Dicle University. Zerzevan Castle, which was a military settlement from the Roman Period and has a very large area, has a significant visitor potential. Excavation and restoration work on places important for regional tourism, which are promoted internationally and nationally, visited by locals and foreigners, are being carried out effectively. 313.014 local and foreign people visit Zerzevan Castle in 2022. When the Visitor Centre is completed, it will have at least 1 million visitors a year. This situation enables the storage of many new equipment in the region, and especially in Diyarbakır, and improves the living standards of the local people. It also makes significant contributions to the development of regional tourism, being the focus of economic, social and cultural activities in the region.

**Keywords:** Diyarbakır, Zerzevan Castle, Roman Empire, Tourism, Economic



## KIRSAL KALKINMADA TARIMSAL MAKİNALAŞMANIN ROLÜ

**Abdullah SESSİZ**

Prof. Dr., Dicle Üniversitesi, [asesiz@dicle.edu.tr](mailto:asesiz@dicle.edu.tr)

**Reşat ESGİCİ**

Dicle Üniversitesi, [resgici@dicle.edu.tr](mailto:resgici@dicle.edu.tr)

### ÖZET

Dünyadaki kırsal alanda yaşayan insanların yaklaşık dörtte üçü, yoksuldur ve temel geçim kaynakları tarımdır. Tarım, toplumları kırsal kalkınma hedeflerine ulaştırmada kullanılan ana enstrümandır. Tarım, toplumların sağlığı, refahı ve kalkınması üzerinde önemli bir etkiye sahip olup, gerekli ve faydalı besin maddelerinin üretilmesi ve üretilen bu maddeleri işleyerek besin maddelerinin çeşitlendirilmesi, insanların beslenme ihtiyaçlarının karşılanması üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Tarım sektörü geçmişte olduğu gibi önümüzdeki yıllarda da ülkelerin ekonomik ve sosyal kalkınmasında önemli rol oynamaya devam edecektir.

Günümüz koşullarında insan veya hayvan el emeğinde dayalı yürütülen tarımsal faaliyetler ekonomik olmaktan çıkmıştır. İşleri kolaylaştırmak, zaman ve enerjiden tasarruf sağlamak için teknoloji kullanımını gerektirmektedir. Makinanın giremediği ve teknolojinin kullanılmadığı alanlarda rekabet edecek karlı bir tarımsal üretim gerçekleştirilememektedir. Karlı bir üretim için tarımsal işletmelerin mekanize olması esastır. Tarımın makinalaşması olarak bilinen mekanizasyonun gelişimi; kırsal alandaki verimliliğin ve istihdam olanaklarını artırılmasının yanı sıra kırsalda yaşayan insanların sosyal- kültürel yaşantılarına ve ekonomik büyüme hedeflerine katkıda bulunmaktadır. Bu da devletin üreticilere sağlayacağı bir takım teşvik politikalarıyla olanaklıdır.

Sonuç olarak şehirdeki çok sayıda yoksul insanlar kırsaldan kente göç eden emekçiler ve kırsaldan kente göç etmiş çiftçilerdir. Bu yüzden kırsaldaki insanların yaşam standardı ve geliri artırılır ise kente göç eden göçmenlerin kırsal alana geri dönüşümü sağlanabilirse şehirdeki aşırı nüfus dalgalanmaları azalır. Bu da doğal olarak şehirdeki yoksulluğun azalmasına neden olur. Bu durum tarımsal üretimin tüm sürelerinde teknoloji ürünü olan makinaların kullanılmasıyla olanaklıdır.

**Anahtar Kelimeler:** Kırsal kalkınma, tarım, makine, teknoloji

## **THE ROLE OF AGRICULTURAL MACHINERY IN RURAL DEVELOPMENT**

### **ABSTRACT**

About three quarters of the world's rural people are poor and their main source of income is agriculture. Agriculture is the main instrument used to reach the rural development goals of the societies. Agriculture has an important effect on the health, welfare and development of societies, and the production of necessary and beneficial nutrients and the diversification of nutrients by processing these produced substances have an important effect on meeting the nutritional needs of people. As in the past, the agricultural sector will continue to play an important role in the economic and social development of countries in the coming years.

In today's conditions, agricultural activities based on human or animal manual labor are no longer economical. It requires the use of technology to make things easier and to save time and energy. A profitable agricultural production cannot be realized in areas where machinery cannot enter and where technology is not used. Mechanization of agricultural enterprises is essential for profitable production. The development of mechanization known as the mechanization of agriculture; to increase productivity and employment opportunities in rural areas, as well as to contribute to the social-cultural life and economic growth goals of people living in rural areas. This is possible with some incentive policies that the state will provide to the producers.

As a result, a large number of poor people in the city are laborers who migrated from rural to urban areas and farmers who migrated from rural to urban areas. Therefore, if the living standard and income of the people in the countryside are increased, if the immigrants who migrated to the cities can be returned to the rural areas, the overpopulation fluctuations in the city will decrease. This naturally leads to a decrease in poverty in the city. This situation makes it possible to use technology products in all phases of agricultural production.

**Keywords:** Rural development, agriculture, machinery, technology



## DIYARBAKIR İLİNDE MANDA YETİŞTİRİCİLİĞİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN SAĞLANMASINDA BİYOTEKNOLOJİK YÖNTEMLERİN KULLANILMASI

**Mehmet Ferit ÖZMEN**

Doç. Dr., Dicle Üniversitesi, ferit-ozmen@hotmail.com

### ÖZET

Ülkemizde 1980 yılında 1 milyon civarında olan manda sayısı 2007 yılında 90.000' in altına düşmüş ve manda yetiştiriciliği yok olma tehdidi ile karşı karşıya gelmiştir. Bu tarihlerden itibaren Manda yetiştiriciliği özellikle Tarım ve Orman Bakanlığının destekleri ile teşvik edilmiş ve manda sayısı yıllar itibarı ile artmaya başlamıştır. 2022 yılında Ülkemizdeki manda sayısı 171.835 adet olarak açıklanmıştır. Kaba yemden faydalanma oranının yüksekliği, Veteriner Hekimlik hizmetlerinin azlığı, ürünlerinin kalitesi ve ürünlerinin fiyatlarının yüksekliği manda yetiştiriciliğini cazip hale getiren başlıca nedenlerdir. Manda çiftliklerinin küresel ısınmaya olan etkilerinin süt ineği çiftliklerinden az olması global anlamda manda yetiştiriciliğini önemli hale getiren başka bir faktördür. Diyarbakır yıllara göre değişmekle birlikte Ülkemizde en fazla manda yetiştiriciliği yapılan ilk 3 il içerisinde bulunmaktadır. Manda yetiştiriciliğinin azalmasının temel nedeni artan maliyetlere karşın süt verim ortalamasının düşüklüğüdür. Güncel verilere baktığımızda bu rakamın günlük 4 litre civarında olduğunu ve bu verimin manda yetiştiriciliğinin idame edilmesi için çok az olduğunu görmekteyiz. Yurt dışından getirilen verimi yüksek mandaların maliyeti ve adaptasyon problemleri göz önünde bulundurulduğunda verim artışlarının sağlanması için uygulanabilir düşük maliyetli yolun biyoteknolojik yöntemler kullanılarak Anadolu Mandalarının ıslahı olduğu görülmektedir. Bu amaçla kullanılacak 2 yöntem bulunmaktadır. Bunlar suni tohumlama ve embriyo nakli çalışmalarıdır.

**Anahtar Kelimeler:** Manda yetiştiriciliği, Suni tohumlama, Embriyo nakli, Diyarbakır

## **USING BIOTECHNOLOGICAL METHODS IN ENSURING SUSTAINABILITY IN BUFFALO BREEDING IN DIYARBAKIR PROVINCE**

### **ABSTRACT**

The number of buffalo in our country, which was around 1 million in 1980, dropped below 90,000 in 2007 and buffalo breeding faced the threat of extinction. Since these dates, buffalo breeding has been encouraged, especially with the support of the Ministry of Agriculture and Forestry, and the number of buffaloes has started to increase over the years. The number of buffalos in our country in 2022 was announced as 171,835. The high rate of utilization of roughage, the lack of veterinary services, the quality of the products and the high prices of the products are the main reasons that make buffalo breeding attractive. The fact that buffalo farms have less impact on global warming than dairy cow farms is another factor that makes buffalo breeding important globally. Although it varies from year to year, Diyarbakir is among the top 3 provinces where buffalo breeding occurs most in our country. The main reason for the decline in buffalo breeding is the low average milk yield despite increasing costs. When we look at the current data, we see that this figure is around 4 liters per day and that this efficiency is too low to sustain buffalo breeding. Considering the cost and adaptation problems of high-yield buffaloes brought from abroad, it seems that the feasible low-cost way to increase productivity is the breeding of Anatolian Buffaloes using biotechnological methods. There are two methods that can be used for this purpose. These are artificial insemination and embryo transplantation studies.

**Keywords:** Buffalo breeding, Artificial insemination, Embryo transplantation, Diyarbakır.



## KONTAKT LENS TEMİZLEME SOLÜYONUNUN (KLTS) AR-GE VE ÜRETİM SÜREÇLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (DİCLE ÜNİVERSİTESİ TEKNOKENT ÖRNEĞİ)

**Murat AYDEMİR**

Prof. Dr., Dicle Üniversitesi, aydemir@dicle.edu.tr

### ÖZET

Kontakt lens solüsyonu, lens suyu olarak da bilinen, kontakt lenslerin temizliği, dezenfeksiyonu, durulanması, saklanması için kullanılan bir çözüldür. Lens kullanıcıları için oldukça önemli bir ürün olan bu solüsyonlar, başta göz kuruluğu olmak üzere, gözleri lenslerin vereceği zararlardan koruyabilmektedir. İnsanların göz sağlıkları açısından önemli bir ürün olan bu solüsyon ülkemizde ilk olarak yerli imkânlarla ve tüm süreçleri (Ar-Ge ve Üretim) Dicle Üniversitesinin fen ve sağlık alanlarında yetkin akademisyenlerinin birlikteliğinde hayata geçirilmiştir.

Çalışmada örnek olay yöntemi kullanılarak Dicle Teknokente faaliyet gösteren ve süreçlerinin tamamı Dicle Üniversitesi öğretim elemanlarının yetki ve sorumluluğunda gerçekleşen yerli kontakt lens solüsyonunun Ar-Ge ve üretim deneyimlerinin paylaşılması amaçlanmaktadır.

Sanayi-Üniversite işbirliği kapsamında ilk olarak yoğun bir Ar-Ge süreci üzerinde durulmuştur. Anılan işbirliği sadece somut ticari bir Ar-Ge ürünüyle sonuçlanmayıp, hedef ürünün yutdışı onaylı kuruluşlardan (SZUTEST) yetki alınarak (CE Sertifikası) kurulan Tıbbi cihaz merkezinde üretimi gerçekleştirilmiştir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının yüksek teknolojik ürün statüsünde kabul ettiği KLTS'nin (IIB sınıfı, ilaç üretiminin bir derece altı, orta riskli tıbbi cihaz), Dicle Teknokent yerleşkesinde üretilmesi, bu tür girişimler için önemli bir rol model olarak kabul edilmelidir. Bugün, bölgemizde yüksek teknolojik ürünlerin (ilaç veya tıbbi cihaz) üretim altyapısının henüz yeterli olmaması, iş insanlarının daha çok taşınmaz mal/ arazi odaklı yatırım yapmaları, akademisyenlerin konfor alanını terketmekte gösterdikleri direnç ile birlikte sanayiden uzak bir bilimsel süreç yaşamaları ve son olarak yatırım maliyetlerinin çok yüksek olması, bu gibi girişimlerin başarıya ulaşmasındaki en önemli engeller arasında kabul edilmektedir. Türkiye'de ilk defa kontakt lens solüsyonunun Ar-Ge çalışmaları başarıyla tamamlanmıştır. Bu sürecin devamında CE sertifikası alınarak üretim izni alınmıştır. Solüsyon, PRO-VISION ve OCULID markaları ile tüm eczane ve optisyenlerde temin edilebilmektedir. Ürünün Dicle Teknokent yerleşkesinden yurtdışına ihracatına yönelik ilk girişimler başarıyla neticelenmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Göz, Kontakt Lens Temizleme Solüsyonu, PRO-VISION, Tıbbi Cihaz, Yerli üretim.

# EVALUATION OF R&D AND PRODUCTION PROCESSES OF CONTACT LENS CLEANING SOLUTION (KLTS) (DICLE UNIVERSITY TECHNOCITY EXAMPLE)

**Murat AYDEMİR**

Prof. Dr., Dicle Üniversitesi Fen Fakültesi, Kimya Bölümü, [aydemir@dicle.edu.tr](mailto:aydemir@dicle.edu.tr)

## ABSTRACT

Contact lens solution, also known as lens water, is a solution used for cleaning, disinfection, rinsing and storage of contact lenses. These solutions, which are very important products for lens users, can protect the eyes from the damage caused by lenses, mainly eye dryness. This solution, which is an important product for people's eye health, was first implemented in our country with domestic resources and all processes (R&D and Production) in collaboration with Dicle University's academicians who are competent in the fields of science and health.

By using the case study method, the study aims to share the R&D and production experiences of the domestic contact lens solution, which operates in Dicle Technocity and whose entire processes are carried out under the authority and responsibility of Dicle University faculty members.

Within the scope of Industry-University cooperation, an intensive R&D process was first emphasized. The aforementioned cooperation not only resulted in a concrete commercial R&D product, but also the production of the target product was carried out in the Medical device center established by obtaining authorization (CE Certificate) from foreign approved organizations (SZUTEST). The production of KLTS (Class IIB, one level below pharmaceutical production, medium-risk medical device), which the Ministry of Industry and Technology accepts as a high-tech product, in the Dicle Teknokent campus should be considered an important role model for such initiatives. Today, in our region, the production infrastructure of high-tech products (pharmaceuticals or medical devices) is not yet sufficient, business people are making investments focused on real estate/land, academics are experiencing a scientific process far from industry with their resistance to leaving their comfort zone, and lastly, investment costs are very high, which are among the most important obstacles to the success of such initiatives. R&D studies on contact lens solution have been successfully completed for the first time in Turkey. Following this process, CE certification was obtained and production permission was obtained. The solution is available in all pharmacies and opticians under the brands PRO-VISION and OCULID. The first attempts to export the product from Dicle Teknokent campus to abroad were successful.

**Keywords:** Eye, Contact Lens Cleaning Solution, PRO-VISION, Medical Device, Domestic production.



## KUŞ ÇEŞİTLİLİĞİNE DAYALI OLARAK DİYARBAKIR İLİNİN EKOTURİZM POTANSİYELİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Recep KARAKAŞ

Prof. Dr., Dicle Üniversitesi, rkarakas@dicle.edu.tr

### ÖZET

Coğrafik konumu ve muazzam geçmişi ile pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Diyarbakır ili günümüze taşınan tarihi ve kültürel değerlerinin yanında muazzam bir biyolojik çeşitliliği de barındırmaktadır. İnsan nüfusundaki artış, sanayi ve bununla bağlantılı olarak gelişen teşebbüslerin pek çok doğal alanı ve biyolojik çeşitliliği olumsuz etkilediği günümüzde, sahip olduğumuz doğal değerlerin korunması ve sürdürülebilir yöntemlerle kullanılması bir zorunluluktur. Bunun pratik ve aynı zamanda fazla bir yatırım maliyeti gerektirmeyen yöntemlerinden biri de ekoturizmdir. Ekoturizm; doğa temelli olup doğal yaşamın, biyoçeşitliliğin, kültürel ve tarihi değerlerin korunmasına hizmet eden ve yerel halkın refahını da gözeten bir turizm şeklidir. Bu sayede hem doğanın korunması hem de doğal değerlerimizden uzun vadede daha efektif yararlanılması mümkün olmaktadır.

Gerek bölgemiz gerek Diyarbakır ili stratejik coğrafik konumu ve kültürel geçmişi ile ciddi bir turizm potansiyeline sahiptir. Bu turizm şekline doğa temelli-ekoturizm olanaklarının –örneğin kuş gözlemciliğinin- entegrasyonunun yapılması mevcut olan turizm potansiyelini daha da arttıracaktır. Kuşlara herhangi bir zarar vermeden, sadece gözlem ve tanımlama faaliyeti şeklinde yapılan kuş gözlemciliği hem doğal alanların korunması hem de kuşların korunması konusunda önemli bir araçtır. Son yıllarda yürütülen bilimsel çalışmalar neticesinde Diyarbakır ili sınırları içinde 286 farklı kuş türü kayıt altına alınmış olup yörenin muazzam bir çeşitliliğe sahip olduğu belirlenmiştir. İlimizin bu potansiyeli şimdiye kadar yerel halk tarafından alternatif bir turizm kaynağı olarak görülmemiştir. Yerel halkın kuş çeşitliliği hakkında bilinçlendirilmesi bölgede ornitoloji temelli doğa turizmi imkânlarını arttıracaktır. Böylece kuşları tanıtmada rehberlik edecek kişilere gelir kapısının açılması yanında tur şirketleri, bölge esnafı yarar görecektir ve yerel halk tarafından üretilen veya pazarlanan pek çok materyalin (örneğin; el işi ürünler, maketler, hediyelik eşyalar, vb) gelen ziyaretçilerle tanıştırılması ve ekonomik getiriye dönüştürülmesi mümkün olacaktır. Özellikle kuş çeşitliliğinin fazla olduğu ilkbahar döneminde kuş gözlemciliği sayesinde yerel halka ciddi bir getiri kazanabilecektir.

**Anahtar Kelimeler:** Güneydoğu Anadolu, Diyarbakır, Kuş çeşitliliği, Ekoturizm.

## **AN EVALUATION ON ECOTOURISM POTENTIAL OF DIYARBAKIR PROVINCE BASED ON BIRD DIVERSITY**

### **ABSTRACT**

Diyarbakır province, which has hosted many civilizations with its geographical location and magnificent past, also hosts an enormous biological diversity in addition to its historical and cultural values that have survived to the present. Related to the increase in human population, industry and together with enterprises that negatively affect many natural areas and biodiversity in nowadays, it is a necessity to protect our natural values and use them with sustainable methods. One of the methods that is practical and does not require much investment cost is ecotourism. Ecotourism; It is a kind of tourism that is nature-based and serves the protection of natural life, biodiversity, cultural and historical values, and also considers the welfare of the local people. By this way, it is possible to both protect nature and benefit from our natural values more effectively in the long term.

Both region and Diyarbakır province have a serious tourism potential related to its strategic geographical location and cultural history. Integrating nature-based ecotourism opportunities - such as bird watching - into this form of tourism will further increase the existing tourism potential of the area. Bird watching, which is implemented based on observation and identification activity without disturbing the birds, is an important tool for both the protection of natural areas and the protection of birds. As a result of ornithological studies carried out in recent years, 286 different bird species have been recorded within the borders of Diyarbakır province and it has been determined that the region has an important bird diversity. This potential of Diyarbakır province has not been seen as an alternative tourism source by the local people till to now. Raising awareness of local people about bird diversity will increase ornithology-based nature tourism opportunities in the region. Thus, in addition to creating income for those who will guide people to introduce birds, tour companies and local tradesmen will benefit from it, and also, It will be possible to introduce many materials produced or marketed by the local public (e.g. handcrafted products, bird models, souvenirs, etc.) to visitors and turn them into economic returns. Local people will be able to earn significant income through bird watching, especially in the spring when bird diversity is high.

**Keywords:** South-eastern Anatolia, Diyarbakır, Bird diversity, Ecotourism.



## **YÖRE-ÇEVRE AYRIMI VE SINIRLARININ BELİRLENMESİNDE YEREL COĞRAFİ KOŞULLARIN KRİTER OLARAK DİKKATE ALINMASI: DİYARBAKIR HAVZASI ÖRNEĞİ**

**Sabri KARADOĞAN**

Prof. Dr., Dicle Üniversitesi, skaradogan@dicle.edu.tr

### **ÖZET**

Bölgesel Coğrafya çalışmalarında coğrafi araştırmalara ve bölgesel planlamalara esas olmak üzere yeryüzünü ayrı özellikler gösteren coğrafi birliklere ayırmak, bunların farklı yönlerini ve birbirleri ile olan ilişkilerini belirlemek üzere belli kriterlere göre bölge ve alt bölge belirleme yoluna gidilir. Bu çalışmalarda ele alınan alt bölge ünitelerinden biri de yöre ve çevre sınırlandırmalarıdır. Bunda amaç, farklı yerlerin kendine özgü farklı özelliklerinin belirlenmesi ve bir parçasını oluşturdukları daha geniş sistemlerle ilişkilerinin ortaya konmasıdır. Bu konuda 1941 yılında 1. Türk Coğrafya Kongresinde Türkiye'nin bölge ve alt bölgeleri belirlenmiş ancak kongre öncesi ve sonrasında da birçok araştırmacı tarafından bölge ve alt bölge çalışmaları yapılmış ve öneriler getirilmiştir (Louis, Erol, Sözer, Saraçoğlu, Yiğit, Çağlayan ve Durmuş).

Ancak özellikle yöre ve çevre sınırlandırma ve adlandırma çalışmalarında Güneydoğu Anadolu bölgesi ve daha çok bölgenin doğusu için birçoğunda yerel doğal ve beşeri açıdan yerel koşulların dikkate alınmadığı görülmektedir. Bu durum bölgesel planlama ve bilimsel çalışmalarda isabetli olmayı engellemektedir. Bu çalışmada örnek bir alan çalışması olarak Diyarbakır havzası için yöre ve çevre sınırlandırma ve adlandırmalarda yerel koşulları dikkate alan bir öneri getirilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Yöre, Çevre, Diyarbakır Havzası, Bölgesel Planlama.

## **CONSIDERING LOCAL GEOGRAPHICAL CONDITIONS AS CRITERIA IN DETERMINING SUB-REGION AND BORDERS: THE EXAMPLE OF DIYARBAKIR BASIN**

### **ABSTRACT**

In Regional Geography studies, the earth is divided into geographical units with distinct characteristics for geographical research and regional planning. The aim is to determine regions and sub-regions according to certain criteria in order to determine the different aspects of these units and their relationships with each other. One of the sub-regional units discussed in these studies is local and environmental limitations. The aim is to reveal the unique characteristics of different places and their relationships with the broader systems of which they form a part. In this regard, the regions and sub-regions of Turkey were determined at the 1st Turkish Geography Congress in 1941. However, before and after the congress, regional and sub-regional studies were carried out by many researchers and suggestions were made (Louis, Erol, Sözer, Saraçoğlu, Yiğit, Çağlayan and Durmuş).

However, in many of them, it is seen that local natural and human conditions for the Southeastern Anatolia region and especially the east of the region are not taken into account, especially in local and environmental delimitations and naming. This situation prevents accuracy in regional planning and scientific studies. In this study, as an exemplary field study, a proposal has been made for the Diyarbakır basin that takes local conditions into account in local and environmental delimitation and naming.

**Keywords:** Sub-region, Environment, Diyarbakır Basin, Regional Planning.



## KENTSEL PLANLAMA İÇERİSİNDE REKREASYONEL FAALİYET ALANLARININ ÖNEMİ: KAYSERİ İLİ ÖRNEĞİ

**Bayram KARAKUŞ**

Doktora Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi, karakusacademic@gmail.com

**Ziya BAHADIR**

Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, zbahadir@erciyes.edu.tr

**Duhancan İCİK**

Yüksek Lisnas Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi, duhann.cann@gmail.com

### ÖZET

Kentsel planlama, bir kentin fiziksel, sosyal ve ekonomik yapısının düzenlenmesi sürecidir. Bu süreçte, kentin sakinlerinin sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürmesi için gerekli olan tüm unsurlar göz önünde bulundurulur. Rekreatif faaliyet alanları, kentsel planlamada önemli bir yere sahiptir, kent sakinlerinin dinlenmesi, eğlenmesi ve sosyalleşmesi için gerekli olan ortamları sağlar. Bu derleme çalışmasında, kentsel planlama içerisinde rekreatif faaliyet alanlarının önemi tartışılmıştır. Bu kapsamda Kayseri ili, rekreatif faaliyet alanlarının kentsel planlamada nasıl ele alındığının bir örneği olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Kentleşmenin hızla artmasıyla birlikte, kent sakinlerinin rekreasyon ihtiyaçlarını karşılamak için yeni rekreatif faaliyet alanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Rekreatif faaliyet alanları, kent sakinlerinin dinlenmesi, eğlenmesi ve sosyalleşmesi için gerekli olan ortamları sağlar, kentin yaşam kalitesini artırmak ve kent sakinlerinin refahını sağlamak için önemli bir rol oynar. Kayseri ili, rekreatif faaliyet alanlarının kentsel planlamada nasıl ele alındığının bir örneğidir. İlde, çeşitli türlerde rekreatif faaliyet alanları bulunmaktadır. Bu alanların arasında parklar, bahçeler, spor alanları, piknik alanları, mesire alanları, tarihi ve kültürel alanlar yer almaktadır. Kayseri ili, rekreatif faaliyet alanlarının kentsel planlamada önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. İlde, kent sakinlerinin rekreasyon ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli türlerde rekreatif faaliyet alanları bulunmaktadır. Rekreatif faaliyet alanları kentin yaşam kalitesini artırmak ve kent sakinlerinin refahını sağlamak için önemli bir rol oynamaktadır. Rekreatif faaliyet alanları, kentsel planlamada önemli bir yere sahiptir, kent sakinlerinin dinlenmesi, eğlenmesi ve sosyalleşmesi için gerekli olan ortamları sağlar. Kayseri ili, rekreatif faaliyet alanlarının kentsel planlamada nasıl ele alındığının bir örneğidir. İlde, çeşitli türlerde rekreatif faaliyet alanları bulunmaktadır. Bu alanlar, kentin yaşam kalitesini artırmak ve kent sakinlerinin refahını sağlamak için önemli bir rol oynamaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** Kentleşme, Rekreatif Faaliyet, Planlama Stratejisi.

## **THE IMPORTANCE OF RECREATIONAL ACTIVITY AREAS IN URBAN PLANNING; THE EXAMPLE OF KAYSERI PROVINCE**

### **ABSTRACT**

Urban planning is the process of organizing the physical, social and economic structure of a city. In this process, all the elements necessary for the residents of the city to live a healthy and happy life are taken into account. Recreational activity areas have an important place in urban planning and provide the necessary environments for urban residents to relax, have fun and socialize. In this review study, the importance of recreational activity areas in urban planning was discussed. In this context, it is aimed to examine Kayseri province as an example of how recreational activity areas are handled in urban planning. With the rapid increase of urbanization, new recreational activity areas are needed to meet the recreation needs of urban residents. Recreational activity areas provide the necessary environments for urban residents to relax, have fun and socialize, play an important role in improving the quality of life of the city and ensuring the well-being of urban residents. Kayseri province is an example of how recreational activity areas are handled in urban planning. There are various types of recreational activity areas in the province. There are parks, gardens, sports fields, picnic areas, promenade areas, historical and cultural areas out among these areas. Kayseri province shows that recreational activity areas have an important place in urban planning. There are various types of recreational activity areas in the province to meet the recreation needs of city residents. Recreational activity areas play an important role in improving the quality of life of the city and ensuring the well-being of city residents. Recreational activity areas have an important place in urban planning, providing the necessary environments for city residents to relax, have fun and socialize. Kayseri province is an example of how recreational activity areas are handled in urban planning. There are various types of recreational activity areas in the province. These areas play an important role in improving the quality of life of the city and ensuring the well-being of urban residents.

**Keywords:** Urbanization, Recreational Activity, Planning Strategy.



## CUMHURİYET DÖNEMİNDE DİYABAKIR'DA ÖZEL EĞİTİM

**Deniz Hatun KALKAN**

Yüksek Lisans Öğrencisi, Dicle Üniversitesi, dznkklc3@gmail.com

**Sabri KARADOĞAN**

Prof. Dr., Dicle Üniversitesi, skaradogan@dicle.edu.tr

### ÖZET

Geçmişten günümüze özel eğitime muhtaç (dezavantajlı bireyler) hep var ola gelmiştir. Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitime “özel eğitim” denir. Özel eğitim engel türlerine göre çeşitli alanlara ayrılmaktadır (zihinsel engel, görme engelli, işitme engelli, bedensel engelli vb.). Demokratik ve çağdaş ülkelerde engelli bireylerin topluma katılımı ve desteklenmesi sosyal devlet anlayışının önemli gereklerinden biridir. Engelli bireylerin de diğer bireyler gibi eğitim alma olgusu her zaman var olmuştur. Cumhuriyetin ilanından sonra Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi ile cumhuriyet tarihi engelli çocuklar için özel eğitim tarihçesi başlamış oldu. 1955 yılında Türkiye'nin bütün illerinde “Rehberlik Araştırma Merkez”leri kuruldu. 1956 yılında ise Diyarbakır’ da işitme engelli bireyler için “İşitme Engelliler Okulu” açıldı. Bu okul Türkiye’de açılmış özel eğitim okullarından (İzmir, İstanbul, Ankara, Diyarbakır) biridir. Günümüzde Diyarbakır kenti genelinde her sınıf düzeyini kapsayan Görme Engelliler Okulu, İşitme Engelliler Okulu, Zihin Engelli bireyler için okullar yer almaktadır ve bu okullarda kapsayıcı eğitim çalışmaları ile engelli bireyler adına çalışmalar yapılmaktadır.

Bu çalışmada Diyarbakır kentinde cumhuriyetten itibaren özel eğitim alanında açılmış olan okullar ve özel eğitimin Diyarbakır kentindeki gelişimi, anlamı ve önemi ele alınmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Özel Eğitim, Diyarbakır Kenti, İşitme Engelliler Okulu, Cumhuriyet Dönemi.

## SPECIAL EDUCATION IN DİYABAKIR DURING THE REPUBLICAN PERIOD

### ABSTRACT

From past to present, people in need of special education (the disadvantaged individuals) have always existed. Education carried out in appropriate environments with educational programs developed and specially trained personnel to meet the educational and social needs of individuals who differ significantly from their peers in terms of their individual and developmental characteristics and educational qualifications is called special education. Special education is divided into various fields depending on their disability types (mental disability, visual disability, hearing disability, physical disability, etc.). In democratic and modern countries, participation and support of disabled individuals in society is one of the important requirements of the social state understanding. The phenomenon of disabled individuals receiving education like other individuals has always existed. After the declaration of the Republic, the history of special education for disabled children began in the history of the Republic with the Geneva Declaration of the Rights of the Child. In 1955, Guidance Research Centers were established in all provinces of Turkey. In 1956, a “School for the Hearing Impaired” was opened in Diyarbakır for hearing impaired individuals. This school is one of the special education schools opened in Turkey (Izmir, Istanbul, Ankara, Diyarbakır). Today, there are schools for the visually impaired, schools for the hearing impaired, and schools for mentally disabled individuals, covering all grade levels throughout the city of Diyarbakır, and inclusive education activities are carried out in schools on behalf of disabled individuals.

In this study, the schools that have been opened in the field of special education since the republic in Diyarbakır and the development, meaning and importance of special education in Diyarbakır are discussed.

**Keywords:** Special Education, Diyarbakır City, School for the Hearing Impaired, Republic Period



## DENETİM UYGULAMALARININ BELİRLENMESİ CHATGBT'NİN SINAVI

**Kadir GÖKOĞLAN**

Doç. Dr., Dicle Üniversitesi, kadir.gokoglan@dicle.edu.tr

**Hüseyin SEVİM**

Yüksek Lisans Öğrencisi, Dicle Üniversitesi, huseyinsevim355@gmail.com

### ÖZET

Yapay zeka teknolojisi denetim alanında raporları otomatik oluşturarak denetçilerin daha hızlı verilere ulaşmasını ve bulguların daha etkili bir şekilde yapılmasına imkan sağlayacaktır. Yapay zeka teknolojisinin bir parçası olan Chatbotlar ile denetimler otomatik olarak gerçekleşir finansal kayıtların ve iş süreçlerinin daha hızlı daha verimli bir hale getirerek denetim mesleğinde yeni bir bakış açısı kazandırılması amaçlanmaktadır. Chatbotlar ile denetçiler büyük veri analizi yaparak denetçilerin tuttuğu kayıtları destekleyebilir böylece denetim de verilerin analiz edilmesi saklanması kolay bir hale gelir daha fazla zamanlarını yüksek değerli analizlere odaklanma imkanı tanıyacaktır.

Günümüzün hızla ilerlemesiyle birlikte, yapay zeka ve makine geliştirici teknolojiler çok geniş bir alanda kullanılmaya başlanmıştır. Denetim uygulamaları da bu alanlardan biridir. Özellikle büyük veri analizleri, denetim süreçlerini daha etkili ve verimli hale getirebilmek için yapay zeka uygulamalarına ihtiyaç duymaktadır. Bu çalışmada denetim uygulamalarının belirlenmesinde, ChatGPT'nin potansiyel kullanım performansına yönelik bir sınav yapılmıştır. Bu sınava göre: ChatGPT, metin tabanlı bilgilerin hızla analiz edilmesinde oldukça başarılıdır. Özellikle dökümanların içeriklerinin sınıflandırılması ve anahtar kelimelerdeki ayrıntıların yüksek doğruluk oranları gösterilmiştir. ChatGPT'nin gerçek zamanlı analiz yeteneği, denetim süreçlerini daha dinamik hale getirebilir. Ancak ChatGPT'nin hala etik, güvenlik ve veri bilgilerinin ayrıntıları bulunmaktadır. Bu nedenle denetim uygulamalarının kullanılması önerilirken bu tür risklere karşı dikkatli olunması gerekmektedir. Sonuç olarak, ChatGPT'nin denetim uygulamalarının belirlenmesinde potansiyel bir araç olarak kullanılması, denetim süreçlerini hızlandırabilir ve daha kapsamlı sonuçlar elde edilmesini sağlayabilir. Ancak bu tür teknolojilerin kullanılması sırasında olası risklere karşı tedbirli olunması önemlidir.

**Anahtar Kelimeler:** Yapay Zekâ, ChatGPT, Denetim, Denetim Sınavı

## **DETERMINATION OF AUDIT PRACTICES CHATGBT'S EXAM**

### **ABSTRACT**

Artificial intelligence technology will enable auditors to access data faster and make findings more effectively by automatically generating reports in the field of auditing. With Chatbots, which is a part of artificial intelligence technology, audits are carried out automatically and it is aimed to gain a new perspective in the audit profession by making financial records and business processes faster and more efficient. With chatbots, auditors can support the records kept by auditors by analysing big data, so that it becomes easier to analyse and store data in the audit, allowing them to focus more time on high-value analyses.

With today's rapid progress, artificial intelligence and machine enhancing technologies have been used in a wide range of fields. Audit applications are one of these areas. Especially big data analyses need artificial intelligence applications to make audit processes more effective and efficient. In this study, a test was conducted for the potential use performance of ChatGPT in determining audit applications. According to this test: ChatGPT is highly successful in rapidly analysing text-based information. In particular, the high accuracy of the classification of the content of documents and the details in keywords has been demonstrated. ChatGPT's real-time analysis capability can make audit processes more dynamic. However, ChatGPT still has ethical, security and data information details. Therefore, caution should be exercised against such risks when recommending the use of audit applications. In conclusion, the use of ChatGPT as a potential tool in determining audit practices can accelerate audit processes and provide more comprehensive results. However, it is important to be cautious against possible risks when using such technologies.

**Keywords:** Artificial Intelligence, ChatGPT, Audit, Audit Exam



## KALKINMANIN BAŞAT UNSURLARI BAĞLAMINDA TÜRKİYE’NİN BÖLGESEL KALKINMA ÇABALARI

**Mustafa BULUT**

Doç. Dr., Dicle Üniversitesi, mbulut@dicle.edu.tr

### ÖZET

Uluslararası ilişkilerin ve işbirliklerinin çeşitlenerek daha karmaşık bir hale geldiği, ekonomik ve siyasi güç dengelerinin normal ritmin dışına çıktığı, haliyle hızlı bir biçimde değiştiği, geleceğe dönük değerlendirmelerde belirsizliklerin arttığı, küresel düzeyde yeniden dengelenme sürecinin devam ettiği, sosyal, siyasal ve ekonomik anlamda yeni güç ve çekim merkezlerinin olduğu bir dünyada kalkınma olgusu, güven, huzur ve refah içerisinde yaşamının vazgeçilmez gerçeği olarak özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin gündeminde önemli bir yer tutmaktadır.

Kentlerin ve bir bütün olarak bölgelerin coğrafi, ekonomik ve sosyal koşulları, ülkelerin ekonomik gelişme ve kalkınma düzeylerini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle ülkeler, bölgeleri arasındaki dengesizliği gidermek, bölgelerin ekonomik ve sosyal yapısını iyileştirmek, bölge dinamiklerini etkinleştirmek, bölgenin kaynaklarını rasyonel şekilde kullanmak, ekonomik ve sosyal bütünleşmeyi sağlamak ve bu yolla bölgesel kalkınmayı gerçekleştirmek ve sürdürmek istemektedirler.

Çalışmada, kalkınmanın başat unsurları bağlamında Türkiye’nin 1980’ler sonrası bölgesel kalkınma çabaları değerlendirilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Bölge, Kalkınma, Bölgesel Dengesizlik, Küreselleşme, Beşeri Sermaye

## **TURKEY'S REGIONAL DEVELOPMENT EFFORTS IN THE CONTEXT OF THE MAJOR ELEMENTS OF DEVELOPMENT**

### **ABSTRACT**

International relations and collaborations have diversified and become more complex, economic and political balances of power have gone out of normal rhythm and are changing rapidly, uncertainties in future evaluations have increased, the process of rebalancing at the global level continues, new forces and forces have emerged in social, political and economic terms. In a world where centers of attraction are formed, the phenomenon of development has an important place in the agenda of especially developed and developing countries as an indispensable fact of living in trust, peace and prosperity.

The geographical, economic and social conditions of cities and regions as a whole directly affect the economic growth and development levels of countries. For this reason, countries want to eliminate the imbalance between their regions, improve the economic and social structure of the regions, activate the regional dynamics, use the resources of the region rationally, ensure economic and social integration and in this way realize and maintain regional development.

In the study, Turkey's regional development efforts after the 1980s were evaluated in the context of the dominant elements of development.

**Keywords:** Region, Development, Regional Disparities, Globalization, Human Capital



## DEMOKRASİ VE KALKINMA İLİŞKİSİ

**Şeyhmus DEMİR**

Dr., Dicle Üniversitesi, demirs4780@gmail.com

### ÖZET

Çalışma, ekonomi ve siyasal bilimlerin kesiştiği alana (ekonomipolitik) ait iki temel kavrama odaklanmakta ve bu iki kavramın birbiriyle olan ilişkisini irdelemektedir: Kalkınma ve demokrasi. Olgusal olarak kalkınma, ekonomik büyümenin yanı sıra sosyal ve siyasal alanda gelişmeyle birlikte toplumsal refah artışını da kapsamaktadır. Kalkınma, sürdürülebilirlik kavramıyla birlikte değerlendirildiğinde ekonomik büyüme ile açıklanabilir/ ölçülebilir bir olgudan ötesine işaret etmektedir. Öte yandan tarihsel süreç içerisinde pek çok değişim geçiren demokrasi, bir siyasal sistem olarak kurumlarıyla halkın toplumsal sorunlarda kararlara katılmasını kolaylaştırmıştır. Demokrasinin iyi bir şekilde işlediği toplumlarda uzlaşılı kültürünün geliştiği ve ekonomik kalkınmanın daha da hızlandığı da söylenebilir. Demokrasi sadece istikrar ve kalkınmanın bir sonucu değil, aynı zamanda istikrar ve kalkınmanın bir itici gücü olarak da işlev görmektedir.

Demokrasi ile ekonomik kalkınma ve siyasal istikrar arasında doğru orantılı bir bağ olduğu görüşü literatürde farklı bilim insanları tarafından dillendirilmektedir. Demokrasinin ekonomik kalkınmanın sebebi veya sonucu olarak var olduğu görüşünün yanında, eş zamanlı olarak birbirlerinin ortaya çıkışında etkili olduklarını savunanlar da vardır.

Çalışmamız, demokrasi ve kalkınma arasında pozitif ilişkinin olduğu tezini tartışmaktadır. Bu bağlamda sağlıklı/ işleyen demokratik sistemlerde siyasal istikrarla birlikte ekonomik büyüme başta olmak üzere kalkınmanın tüm boyutlarıyla gerçekleştiği görülmektedir. Son tahlilde hem dünyadaki örnekler hem de Türkiye'deki durum, kalkınma ve demokrasi arasında doğrusal bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Çalışmada Türkiye örneği üzerinden istikrarlı bir siyasal sistem içerisindeki çoğulcu bir demokrasinin kalkınmayı destekleyici rolüne vurgu yapılmaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** Demokrasi, kalkınma, ekonomi, siyaset, Türkiye.

## RELATIONSHIP BETWEEN DEMOCRACY AND DEVELOPMENT

### ABSTRACT

The study focuses on two basic concepts belonging to the intersection of economics and political sciences (economypolitics) and examines the relationship between these two concepts: Development and democracy. In fact, development includes economic growth as well as social and political development and increased social welfare. When evaluated together with the concept of sustainability, development points beyond a phenomenon that can be explained/measurable with economic growth. On the other hand, democracy, which has undergone many changes throughout the historical process, has made it easier for the public to participate in decisions on social problems with its institutions as a political system. It can also be said that in societies where democracy functions well, the culture of consensus develops and economic development accelerates. Democracy is not only a result of stability and development, but also serves as a driver of stability and development.

The view that there is a directly proportional link between democracy, economic development and political stability is expressed by different scientists in the literature. In addition to the view that democracy exists as the cause or result of economic development, there are also those who argue that they are simultaneously effective in the emergence of each other.

Our study discusses the thesis that there is a positive relationship between democracy and development. In this context, it is seen that in healthy/functioning democratic systems, development occurs in all its dimensions, especially economic growth, together with political stability. In the final analysis, both the examples around the world and the situation in Turkey show that there is a linear relationship between development and democracy. The study emphasizes the development-supporting role of a pluralist democracy within a stable political system through the example of Turkey.

**Keywords:** Democracy, development, economy, politics, Türkiye.



## TÜRKİYE' NİN ENERJİ GÜVENLİĞİ PROJEKSİYONU: SİSTEM DİNAMİKLERİ YAKLAŞIMI

**Muhammed ÇELİK**

Dr. Dicle Üniversitesi, muhammed.celik@dicle.edu.tr

### ÖZET

Enerji; ekonomik ve sosyal yaşamın gelişimi ve sürekliliği açısından en önemli girdilerden bir tanesidir. Enerji güvenliği; ekonomik, askeri, jeopolitik ve siyasi yönleri olan; tüketici ve transit ülkeler açısından farklı bir anlam ifade derken, üretici ülkeler açısından farklı bir anlam ifade eden bir kavramdır. Transit ülkeler için nakil güvenliği ve tüketici konumundaki ülkeler için arz güvenliği ön planda iken; gelirin ekseriyetini enerji üretiminden kazanan ülkeler açısından enerji talep güvenliğinde sürekliliği ve çeşitliliği sağlamak ön plandadır. Dünyada ekonomik olarak gelişmekte olan ülkeler kategorisinde bulunan Türkiye; bu açıdan bakıldığında ihtiyacının %70' ten fazlasını ithalat ile karşılayan bir ülkedir. Bu durum dış ticaret açığının da yaklaşık yüzde %74' ünü oluşturmaktadır. Bu nedenle çalışmamızda; Türkiye' nin enerji arz güvenliğini ölçmek ve geleceğe dönük Türkiye' nin enerji arz projeksiyonunu ortaya koyarak politika önerilerinde bulunmak amaçlanmıştır. Literatürde enerji arz güvenliğinin ölçülmesini sağlayan birçok endeks mevcuttur. Bu çalışmada ölçüm endekslerinden; Petrol bağımlılık oranı, ithalat bağımlılık oranı ve yerli üretim oranı endeksleri kullanılarak sistem dinamikleri simülasyon yaklaşımı ile Türkiye' nin enerji arz güvenliği modeli oluşturulmuştur. Sonuç olarak yerli enerji kaynaklarının kısıtlı olması nedeniyle Türkiye' nin enerji arz güvenliğini artırmak amacıyla yerli ve yenilenebilir enerji oranlarındaki artış trendinin devam ettirilmesi gerekir. Bunun yanında kısa ve uzun vadede büyük oranda ithalat bağımlılığının devam edeceği görülmektedir. Bu nedenle enerjide tedarikçi çeşitliliği ve arz devamlılığını sağlamak hayati önemdedir.

**Anahtar Kelimeler:** Enerji Güvenliği, Sistem Dinamikleri, Yenilenebilir Enerji, Simülasyon.

## **TURKEY'S ENERGY SECURITY PROJECTION: SYSTEM DYNAMICS APPROACH**

### **ABSTRACT**

Energy; It is one of the most important inputs for the development and continuity of economic and social life. Energy security; having economic, military, geopolitical and political aspects; While it means something different for consumer and transit countries, it means something different for producer countries. While transportation security for transit countries and supply security for consumer countries are at the forefront; For countries that earn the majority of their income from energy production, ensuring continuity and diversity in energy demand security is at the forefront. Türkiye, which is in the category of economically developing countries in the world; From this perspective, it is a country that meets more than 70% of its needs through imports. This situation constitutes approximately 74% of the foreign trade deficit. For this reason, in our study; It is aimed to measure Turkey's energy supply security and to make policy recommendations by revealing Turkey's future energy supply projection. There are many indices in the literature that measure energy supply security. In this study, measurement indices; Turkey's energy supply security model was created with the system dynamics simulation approach using oil dependency ratio, import dependency ratio and domestic production rate indices. As a result, due to limited domestic energy resources, the increasing trend in domestic and renewable energy rates should be continued in order to increase Turkey's energy supply security. In addition, it is seen that import dependence will continue in the short and long term. Therefore, it is vital to ensure supplier diversity and supply continuity in energy.

**Keywords:** Energy Security, System Dynamics, Renewable Energy.



## BİTCOİN'DE YARILANMA (HALVİNG) TARİHLERİNİN FİYATA ETKİSİ

**Hasan BİL**

Siirt Üniversitesi, hasanbil@siirt.edu.tr

### ÖZET

Bitcoin (BTC) ödeme alanında paradan sonraki en büyük icatlardan biridir. İlk olarak 31 Ekim 2008 yılında Satoshi Nakamoto tarafından oluşturulmuş “Bitcoin: Eşler Arası Elektronik Nakit Sistemi” adlı makale ile adını duyurdu. Nakamoto 2009 yılında açık kaynak kodlu Blokchain (Blok Zinciri) adlı BTC ağını faaliyete geçirdi ve sonrasında ortadan kayboldu. BTC'nin gerçek yaratıcısının kim olduğu ve icat edilme nedenleri kesin olarak bilinmediği için günümüzde halen gizemini korumaya devam etmektedir. Bu nedenle çıktığı günden itibaren toplumlar tarafından oldukça ilgi görmüştür. Yeni elektronik ödeme sistemi dünya genelinde çabuk benimsenmiş ve kullanıcı sayısı hızla artmıştır.

Bitcoin'in en önemli özelliği üretimi ve dağıtımı için kullanılan Blokchain teknolojisidir. Diğer bir önemli özelliği ise yaratıcısının en fazla 21 milyon BTC üretilmesine izin vermesi ve bunları insanların erişimine sunmasıdır. Dileyen herkes blok zinciri ağına katılarak madencilik yapabilir, size gerekli olan internete bağlı güçlü bir bilgisayardır. Blok zinciri teknolojisi BTC'nin güvenliğini sağlarken aynı zamanda cüzdanlar arasında transfer edilmesi için kullanılmaktadır. Ağın en önemli özelliği ise merkeziyetsiz yapıda olması, uluslararası transferlerde bile bankalar gibi merkezi otoritenin onayına ihtiyaç duymamasıdır.

Türkiye' de birçok kişinin kripto para piyasasına yatırım yaptığı ve BTC'nin de piyasanın lokomotif olduğu bilinmektedir. Çalışmada çeşitli web sitelerinden 2012, 2016, 2020 yılı halving tarihlerine ait grafikler incelenmiştir. Yaşanan halvinglerin Bitcoin fiyatında ne gibi etkileri olduğu araştırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre 2024 yılı ve sonrasında yaşanacak halvinglerde yatırımcıların korunması için önerilerde bulunulmuştur.

**Anahtar Kelimeler:** Bitcoin, Halving, Blokchain.

## **THE EFFECT OF HALVING DATES ON PRICE IN BITCOIN**

### **ABSTRACT**

Bitcoin (BTC) is one of the biggest inventions in the field of payment since money. First created by Satoshi Nakamoto on 31st October 2008, "Bitcoin: Peer-to-Peer Electronic Cash System" was launched as an open-source BTC network called Blockchain in 2009 before Nakamoto disappeared. Since the real creator of BTC and the reasons for its invention are not known for certain, it remains a mystery today. For this reason, it has attracted a lot of attention from the day it was released. The new electronic payment system was quickly adopted worldwide and the number of users increased rapidly.

The most important feature of Bitcoin is the Blockchain technology used for its production and distribution. Another important feature is that its creator allowed a maximum of 21 million BTC to be produced and made them available to the public. Anyone who wishes can join the blockchain network and mining, all you need is a powerful computer connected to the Internet. Blockchain technology is used to transfer BTC between wallets whilst ensuring the security of BTC. The most important feature of the network is that it is decentralised and does not need the approval of the central authority such as banks, even in international transfers.

It is known that many people in Turkey invest in the cryptocurrency market and BTC is the locomotive of the market. In the study, charts of the halving dates of 2012, 2016, and 2020 from various websites were analysed. The effects of the halvings on the Bitcoin price were investigated. According to the findings, suggestions were made for the protection of investors in the halvings to be experienced in 2024 and beyond.

**Keywords:** Bitcoin, Halving, Blockchain.



## KALKINMADA YENİ BÖLGESELÇİLİK YAKLAŞIMI

**Mustafa BULUT**

Doç. Dr., Dicle Üniversitesi, mbulut@dicle.edu.tr

### ÖZET

Kalkınma, dinamik bir süreç olduğu için kalkınmaya yönelik yaklaşımlar ve uygulanan politikalar da zaman içinde değişim göstermiştir. Kalkınma konusu, 20.yüzyılın ortalarında, ABD'nin az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için uygulamaya koyduğu teknik yardım programıyla literatürde önemli bir yer edinmiş ve küresel bir boyut kazanmıştır. Küreselleşmenin hız kazandığı 1980'ler itibarıyla kalkınmada yaşanan nitel dönüşüm, bölgesel kalkınma yaklaşımlarına da yön vermiştir. Bölgesel kalkınmada yeni yaklaşımlar geliştirilmiş, kalkınma sadece ülkelerle değil aynı zamanda bölgelerle ilişkilendirilmiş, kalkınma politikalarında yerel dinamikler, bölgesel aktörler karar alma sürecine dahil edilmiştir. Bölgeler, kalkınmanın sürükleyicisi olarak öne çıkmaya başlamıştır. Günümüzde bölgesel kalkınma politikaları, yeni bölgeselcilik çerçevesinde şekillenmektedir. Yerel potansiyeli harekete geçirerek bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgelerarası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak, dengesizliği gidermek amacıyla kurulan Kalkınma Ajansları, bu yönde atılmış önemli adımlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmada, yeni bölgeselcilik yaklaşımının bölgesel kalkınma politikalarına etkileri değerlendirilmiş, yeni bölgeselcilik yaklaşımı doğrultusunda yerel kaynaklara dönük, bölgesel kalkınmaya yönelik birtakım çözüm önerileri sunulmuştur.

**Anahtar Kelimeler:** Kalkınma, Yeni Bölgeselcilik, Kalkınma Ajansları, Yerel Dinamikler, Girişimcilik

## NEW REGIONALISM APPROACH IN DEVELOPMENT

### ABSTRACT

Since development is a dynamic process, approaches to development and implemented policies have changed over time. The subject of development gained an important place in the literature and gained a global dimension with the technical assistance program implemented by the USA for underdeveloped and developing countries in the mid-20th century. The qualitative transformation experienced in development as of the 1980s, when globalization accelerated, also shaped regional development approaches. New approaches have been developed in regional development, development has been associated not only with countries but also with regions, and local dynamics and regional actors have been included in the decision-making process in development policies. Regions have begun to stand out as drivers of development. Today, regional development policies are shaped within the framework of new regionalism. Development Agencies, which were established to accelerate regional development by activating local potential, ensure its sustainability, reduce inter-regional and intra-regional development differences, and eliminate imbalance, stand out as one of the important steps taken in this direction. In the study, the effects of the new regionalism approach on regional development policies were evaluated, and some solution suggestions for regional development, focusing on local resources, were presented in line with the new regionalism approach.

**Keywords:** Development, New Regionalism, Development Agencies, Local Dynamics, Entrepreneurship



## SAĞLIK TURİZMİNİN KALKINMADA ROLÜ: DİYARBAKIR ÖRNEĞİ

**Gülfer BÜYÜKTAŞ GAYIR**

Dr., Diyarbakır İl Sağlık Müdürlüğü, gulfermegalit@gmail.com

### ÖZET

Geçmişten günümüze insanlar farklı sebeplerle (tatil, dinlenme, eğlenme, kültür vb) seyahat etmektedirler. Bu sebeplerden biri de sağlık turizmidir. Kişilerin sağlığa ulaşma yollarının yaşadığı yerden farklı yerlerde araması sağlık turizmini ortaya çıkarmıştır. Sağlık turizmi, en geniş anlamıyla, kendi yaşadığı yerlerden başka yerlere sağlık amacıyla seyahat eden insanların oluşturduğu turizmdir. Sağlık seyahati, bireylerin tedavi ve şifa amaçlı ziyaret ettikleri bölgelerde barınma, yemek ve dinlenme gereksinimlerinin giderilmesini ifade eder. Tedavilerin yıl boyunca gerçekleştirilebildiği ve şifa yöntemlerinin en az üç hafta devam etmesi gerektiğinden, bu alanda turizm için özel bir cazibe noktası oluşturmakta ve ülkelerin kalkınmasında büyük rol oynamaktadır Bu sebepler son dönemde dünyanın bu konuda ayrıca yoğunlaşmasına ve çeşitli stratejiler geliştirmesine sebep olmuştur. Türkiye de bu gelişmelerden nasibini almış ve son dönemde sağlık turizmi yatırımlarına önem vermeye başlamıştır. Bu bağlamda Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin gelişmiş şehirlerinden biri olan Diyarbakır'daki Sağlık Turizminin ilin ve bölgenin kalkınmasındaki rolü ve önemini ortaya koymak amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

Diyarbakır'ın kalkınmasında büyük rol oynayan sağlık turizmi hakkında gerek detaylı bilgi toplamak, ilin potansiyelini ölçmek gerekse mevcut durum analizi yapmak için ilin sağlık turizmi yetki belgesine sahip sağlık kuruluşlarının verileri detaylı olarak incelenerek tablolar aracılığıyla sunulmuştur.

Araştırma sonucunda; Diyarbakır'ın konumu ve sahip olduğu kaynaklar (tarihi, sosyal, kültürel vb) açısından sağlık turizmi potansiyelinin yüksek olduğu, ilgili sağlık tesislerinin alt yapı, personel ve teknik yönden donanımlı olduğu, ancak sağlık turizmi açısından yeteri oranda fayda sağlamaya yönelik faaliyetlerin ilin ve bölgenin ekonomik kalkınması yönünde yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Sağlık Turizmi, Turistin Sağlığı, Sağlık Turizmi Yetki Belgesi.

## **A RESEARCH ON THE ROLE OF HEALTH TOURISM IN DEVELOPMENT: THE CASE OF DIYARBAKIR**

### **ABSTRACT**

From past to present, people travel for different reasons (holiday, rest, entertainment, culture, etc.). One of these reasons is health tourism. Health tourism has emerged as people look for ways to reach health in places other than where they live. Health tourism, in its broadest sense, is tourism in which people travel to places other than where they live for health purposes. Health travel refers to meeting the accommodation, food and rest needs of individuals in the regions they visit for treatment and healing purposes. Since treatments can be carried out throughout the year and healing methods must continue for at least three weeks, this area creates a special attraction for tourism and plays a major role in the development of countries. These reasons have recently caused the world to focus on this issue and develop various strategies. Turkey has also had its share of these developments and has recently started to attach importance to health tourism investments. In this context, this study was conducted to reveal the role and importance of Health Tourism in Diyarbakır, one of the developed cities of the Southeastern Anatolia Region, in the development of the province and the region.

In order to collect detailed information about health tourism, which plays a major role in the development of Diyarbakır, to measure the potential of the province and to analyze the current situation, the data of health institutions with health tourism authorization certificates of the province were examined in detail and presented through tables.

As a result of the research; Diyarbakır has a high potential for health tourism in terms of its location and resources (historical, social, cultural, etc.), the relevant health facilities are well equipped in terms of infrastructure, personnel and technique, but activities aimed at providing sufficient benefit in terms of health tourism will not affect the economic impact of the province and the region. It was concluded that it was insufficient for development.

**Key Words:** Health Tourism, Tourist Health, Health Tourism Authorization Certificate.



## TÜRKİYE'DE VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNDE KANSER HASTALIĞININ MORTALİTESİ

**İlhan SABANCILAR**

Dr. Öğr. Gör. Bitlis Eren Üniversitesi, isabancilar@beu.edu.tr

### ÖZET

Kanser dünyada olduğu gibi ülkemizde de önde gelen hastalıkların başında yer almaktadır. Kanser erken teşhis edildiği takdirde son evreye göre tedavisi kolay ve az maliyetli bir hastalıktır. Genetiği değiştirilmiş gıda ürünleri, fastfood yiyecekler, gelişen teknoloji ile birlikte hareketsiz yaşam tarzı, yaşlı nüfus oranının artması, çevresel etmenlere bağlı olarak kanser sayısının dünyada ve ülkemizde de artmaya devam edeceği öngörülmektedir. Kanser türleri arasında Meme kanseri kadınlarda en sık görülen kanser türü olmaya devam etmektedir. Meme kanserlerinin %75'i 40 yaşın üzerindeki kadınlarda görülmektedir. Güneydoğu Anadolu bölgesinde hastaneye düzenli kontrole gidenlerin oranı %8 iken, Doktora gitmenin iyi bir deneyim olmadığı düşüncesi okuma yazma bilmeyen grupta ve ev kadını olanlarda oldukça yüksek düzeydedir.

Kanser hastalığına karşı alınabilecek önlemlerin belirlenmesi ve bunun üzerine gidilmesi kanser hastalığının tedavisinde yurt dışından alınan ilaçların oluşturduğu bütçe açığının daha asgari düzeye inmesine katkı sunacaktır. Kanser hastalığı türleri belirlenerek AR-GE çalışmalarına destek verilmesi önem arz etmekte olup, bu hastalıkla etkin mücadele mekanizmalarıyla ülkemizde kanser görülme riskinin azaltılabileceği öngörülmektedir. Böylece kanserin hem sağlık hem de ekonomik açıdan önemi ortaya çıkmaktadır.

Kanserle mücadele araştırmaların multidisipliner çalışmalarla yürütülmesi büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmada, Türkiye'de ve bölgemizde kanserin görülme oranı ve kanser türü belirlenerek bireysel, toplumsal farkındalığı oluşturmak ve sunumda ilgililerin bilgilerine sunmaktır.

**Anahtar Kelimeler:** Kanser, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, meme kanseri, multidisipliner çalışmalar

## **MORTALITY OF CANCER IN TURKEY AND SOUTHEASTERN ANATOLIA REGION**

### **ABSTRACT**

Cancer is one of the leading diseases in our country as well as in the world. If cancer is diagnosed early, it is an easy and less costly disease to treat compared to the last stage. It is predicted that the number of cancers will continue to increase in the world and in our country due to genetically modified food products, fast food, sedentary lifestyle with developing technology, increasing elderly population rate and environmental factors. Among the types of cancer, breast cancer remains the most common type of cancer in women. 75% of breast cancers occur in women over the age of 40. While the rate of people going to the hospital for regular check-ups in the Southeastern Anatolia region is 8%, the opinion that going to the doctor is not a good experience is quite high among the illiterate group and those who are housewives.

Determining the measures that can be taken against cancer and pursuing them will contribute to minimizing the budget deficit caused by drugs purchased from abroad in the treatment of cancer. It is important to identify the types of cancer diseases and support R&D studies, and it is envisaged that the risk of cancer in our country can be reduced with effective mechanisms to combat this disease. Thus, the importance of cancer in both health and economic terms becomes evident.

It is of great importance to conduct cancer-fighting research through multidisciplinary studies. In this study, the aim of this study is to determine the incidence and type of cancer in Turkey and our region, to create individual and social awareness and to present it to the information of those concerned.

**Keywords:** Cancer, Southeastern Anatolia Region, breast cancer, multidisciplinary studies



## SAĞLIK TURİZMİNİN HUKUKİ BOYUTU

**Muazzez KORMAZ**

Yüksek Lisans Öğrencisi, Dicle Üniversitesi, smmmmuazzezorkmaz@gmail.com

**Sadık SERÇEK**

Doç. Dr., Dicle Üniversitesi, sadik.sercek@dicle.edu.tr

### ÖZET

Sağlık turizmi, hastaların tedavi amaçlı olarak ikamet ettikleri yerden başa bir destinasyona seyahat etmesi olarak tanımlanmaktadır. Gelişmiş ülkelerdeki yüksek sağlık harcamaları, sosyal güvenlik sistemlerindeki sıkıntılar, hızla yaşlanan nüfus, ulaşım, konaklama ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler gibi faktörler, sağlık turizminin giderek daha popüler hale gelmesine neden olmuştur. Bununla birlikte sağlık turizminin hukuki boyutu, hastaların haklarını korumak ve tıbbi hizmetlerin kalitesini sağlamak için önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye'de sağlık turizmi hukuku, 6552 sayılı Turizm Teşvik Kanunu, 6633 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu ve 3359 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun gibi kanunlar tarafından düzenlenmektedir. Bu kanunlar, sağlık turizmi kapsamındaki hastaların bilgilendirilme, rıza verme, gizlilik, tedavi alma ve tazminat alma gibi haklarını korumaktadır. Türkiye, sağlık turizmi alanında önemli bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyel, kaliteli tıbbi hizmetler, uygun fiyatlar ve cazip turistik destinasyonlar gibi faktörlere dayanmaktadır. Bu nedenle, Türkiye'ye sağlık turizmi kapsamında gelen hasta sayısı her yıl artmaktadır. Hastaların bu hizmetler hakkında bilgi sahibi olmaları ve haklarını korumak için gerekli önlemlerin alınması ilgili destinasyonların sağlık turizmi açısından önemli bir rol oynamaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** Sağlık turizmi, hukuki boyut, Türkiye

## LEGAL DIMENSION OF HEALTH TOURISM

### ABSTRACT

Health tourism is defined as the travel of patients from their place of residence to another destination for treatment purposes. Factors such as high health expenditures in developed countries, problems in social security systems, rapidly aging population, and developments in transportation, accommodation and communication technologies have caused health tourism to become increasingly popular. However, the legal dimension of health tourism plays an important role in protecting the rights of patients and ensuring the quality of medical services. Health tourism law in Turkey is regulated by laws such as the Tourism Incentive Law No. 6552, the Health Services Fundamental Law No. 6633 and the Law No. 3359 on the Organization and Duties of the Ministry of Health and its Affiliates. These laws protect the rights of patients within the scope of health tourism, such as being informed, giving consent, confidentiality, receiving treatment and receiving compensation. Turkey has a significant potential in the field of health tourism. This potential is based on factors such as quality medical services, affordable prices and attractive tourist destinations. For this reason, the number of patients coming to Turkey within the scope of health tourism is increasing every year. Having patients be informed about these services and taking the necessary precautions to protect their rights plays an important role in the health tourism of the relevant destinations.

**Keywords:** Health tourism, legal dimension, Turkey



## TURİZM ALANI ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ EĞİTİM MERKEZLERİNDE ALDIKLARI EĞİTİM KONUSUNDAKİ DURUM DEĞERLENDİRMELERİ: DİYARBAKIR ÖRNEĞİ

**Serpil TEKAY**

Yüksek Lisans Öğrencisi, Mardin Artuklu Üniversitesi, serpiltekey@gmail.com

**Lokman TOPRAK**

Prof. Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi, lokmantoprak@artuklu.edu.tr

### ÖZET

Bu çalışmanın temel amacı, Diyarbakır'da turizm alanı öğrencilerinin Mesleki Eğitim Merkezlerinde aldıkları eğitim konusundaki algılarını araştırmaktır. Bu genel amaç doğrultusunda öğrencilerin aldıkları eğitim ile alanlarına yönelik yeterlilikleri kazanma düzeyleri, işletmede bulunan ustaöğreticilerin yeterlilikleri, öğrenme-öğretme sürecindeki yaklaşımları, öğrencilerin aldıkları eğitimin istihdam edilmelerini sağlayıp sağlamayacağına ilişkin görüşleri ve MESEM eğitiminin iyi ve kötü yönlerine ilişkin katılımcıların görüşleri alınmıştır. Bu araştırma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde “durum çalışması” deseni kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Diyarbakır'da bulunan mesleki ve teknik anadolu liselerinde öğrenim gören 25 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, “yarı yapılandırılmış görüşme formu” kullanılmış ve veriler NVivo 8 nitel veri analizi programına aktararak “içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin çoğunluğunun; MESEM kapsamında aldıkları eğitim ile mesleği öğrendikleri ve ileride bu alanda istihdam edilebileceklerine inandıkları ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan yabancı dil eğitimi konusunda yeterli eğitim almadıkları düşüncesinde oldukları anlaşılmıştır. Eğitim alırken aynı zamanda ücret alıyor olmalarını, ortaokul mezunu ve Lise arasınıftan terk olan öğrenciler eğitimleri sonunda meslek lisesi diploması alacak olmalarını avantaj olarak değerlendirirken, sektörün özelliğine bağlı olarak yaşanan bedensel yorgunluğu dezavantaj olarak belirtmişlerdir.

**Anahtar Kelimeler:** MESEM, Turizm Eğitimi, İstihdam.

## **SITATION ASSESSMENTS OF TOURISM STUDENTS IN VOCATIONAL EDUCATION SENTER: DIYARBAKIR EXAMPLE**

### **ABSTRACT**

The main aim of this study is to investigate the perceptions of tourism industry students in Diyarbakir regarding the vocational training they receive in Vocational Education Centers. In line with this general objective, the study examines the students' level of acquiring competence in their fields through the education they receive, the competencies of the master instructors in the organization, their approaches in the learning-teaching process, the students' views on whether the education they receive will enable them to be employed, and the participants' opinions about the strengths and weaknesses of the Vocational Education Center (MESEM).

This research was conducted using the "case study" design within the framework of a qualitative research approach. The study group consisted of 25 students studying at Vocational and Technical Anatolian High Schools in Diyarbakir during the 2022-2023 academic year. A "semi-structured interview form" was used as the data collection tool, and the data were analyzed using the content analysis method with NVivo 8 qualitative data analysis software.

The results of the study revealed that the majority of the students believed that they have learned the profession through the education they received in MESEM and believe that they could be employed in this field in the future. On the other hand, it was understood that they felt they did not receive sufficient education in foreign languages. While they considered being paid during their education and the opportunity to obtain a Vocational High School Diploma advantageous, students who were middle school graduates or dropped out in intermediate grades considered the physical fatigue experienced due to the nature of the industry as a disadvantage.

**Keywords:** MESEM, Tourism Education, Employment.



## GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ'NDEKİ COĞRAFİ İŞARETLİ ÜRÜNLER VE YAPILAN ARAŞTIRMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

**Gülseren ÖZALTAŞ SERÇEK**

Doç. Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi, gulserenozaltassercek@artuklu.edu.tr

**Semra GÜRBÜZ**

Doç. Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi, semragurbuz@artuklu.edu.tr

### ÖZET

Şehirlerin farklı ürünlerine coğrafi işaret alma konusunda yoğun çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Ayrıca coğrefi işaret son yıllarda üzerinde çokça akademik çalışmalar ve mevcut durumun değerlendirmelerin yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı Güneydoğu Anadolu Bölgesinde coğrafi işaretli ürünler ile ilgili yapılan tez ve makalelerin bibliyometrik özelliklerini tespit etmek ve literatüre katkıda bulunmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında bölgede yer alan illerin coğrafi işaretli gıda ürünleri tespit edilmiş ve bölgedeki coğrafi işaretli gıda ürünleri ile ilgili yapılan tez ve makale çalışmaları derlenmiştir. Araştırmanın sonucunda yıllar itibariyle bölgede coğrafi işaretli ürünlerin ve özellikle gıda ürünlerinin sayısında artış olduğu görülmektedir. Yapılan tez ve akademik çalışmaların bibliyometrik analizinde Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ) veri tabanından elde edilen 104 tezden 13 tezin Güneydoğu Anadolu Bölgesinde gıda ile ilgili yapıldığı belirlenmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Coğrafi işaret, gastronomi, bibliyometrik analiz.

# **BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF GEOGRAPHICALLY INDICATED PRODUCTS AND RESEARCH CONDUCTED IN THE SOUTHEAST ANATOLIA REGION**

## **ABSTRACT**

It is seen that intensive efforts have been made to obtain geographical indications for different products of the cities. In addition, it can be seen that many academic studies and evaluations of the current situation have been made on geographical indications in recent years. The aim of this study was to determine the bibliometric properties of theses and articles about geographically indicated products in the Southeastern Anatolia Region and to contribute to the literature. Within the scope of the research, geographically indicated food products of the provinces in the region were identified and theses and articles on geographically indicated food products in the region were compiled. As a result of the research, it is seen that there has been an increase in the number of geographically indicated products and especially food products in the region over the years. In the bibliometric analysis of theses and academic studies, it was determined that 13 theses out of 104 theses obtained from the Higher Education Council National Thesis Center (YÖKTEZ) database were related to food in the Southeastern Anatolia Region.

**Keywords:** Geographical indication, gastronomy, bibliometric analysis.



## KAYSERİ OSB MERKEZİ ATIKSU ARITMA TESİSİ HAVALANDIRMA HAVUZUNUN ENERJİ VERİMLİLİĞİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

**Talip TURNA**

Öğr. Gör. Dr., Dicle Üniversitesi, talipturna@gmail.com

**Alper SOLMAZ**

Dr. Öğr. Üyesi, İskenderun Teknik Üniversitesi, alper.solmaz@iste.edu.tr

### ÖZET

Atıksu arıtma tesisleri çeşitli nitelikteki kirleticileri sudan uzaklaştırarak çevrenin ve halk sağlığının korunmasını sağlayan çok önemli tesislerdir. Kentsel su döngüsü içinde yer alan ve birçok sektörün atıksusuyunu arıtan Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) bünyelerindeki merkezi Atıksu Arıtma Tesisleri (AAT), faaliyetlerini devam ettirebilmek için önemli miktarda enerji tüketmektedirler. Dünyadaki enerji maliyetlerinin artması, değişen dinamikler, küresel ısınma gibi nedenlerden dolayı bu tesislerde enerji giderlerinin incelenmesi araştırmacılar tarafından dikkat çeken bir konu haline gelmiştir. Enerji verimliliği konusunda çalışmaların başlangıç noktası tesisin gerçek enerji tüketimini bilmek ve enerji tüketen ana odağın saptanmasıdır. Önceki çalışmalar göstermektedir ki atıksu arıtma tesislerinde enerji tüketiminin amiral gemisi (%30-70)'lik enerji tüketimi ile havalandırma havuzlarıdır. Bu nedenle bu çalışmada Kayseri OSB AAT havalandırma havuzu ünitesinin 2 yıllık (2021-2022) enerji giderleri dikkate alınmıştır. Tesis tekstil, mobilya, inşaat yapı malzemeleri, boya kâğıt, geri dönüşüm, gıda, metaller ve diğerlerini içeren 1219 adet işletmenin atıksuyunu arıtmaktadır. Tesis, fiziksel (kaba ve ince ızgara, kum tutucu ve dengeleme havuzu), kimyasal (hızlı/yavaş karıştırma, kimyasal çökeltme havuzu), biyolojik (selektör, havalandırma ve son çökeltme havuzunu) ve çamur susuzlaştırma (çamur depolama ve belt filtre) ünitelerinden oluşmaktadır. Tesisin bu yıllardaki ortalama atıksu debisi ortalama 26.344 m<sup>3</sup>/gün'dür. Tesiste, havalandırma havuzundaki oksijen metreden gelen sinyale göre çalışan 3 adet 250 kW'lık frekans konvertörlü blower mevcuttur. Tesisin iki yıllık zaman zarfında elektrik tüketimi ortalama 12.924 kWsa/gün iken havalandırma havuzları için 4.057 kWsa/gün olarak gerçekleştirilmiştir. Yılda birim atıksu başına ortalama 0,314 kWsa/gün elektrik enerjisi tüketimi yapılmışken sadece havalandırma havuzu için ise bu değer 0,154 kWsa/gün olarak hesaplanmıştır. Diğer taraftan Haziran, Temmuz ve Ağustos ayları için m<sup>3</sup> atıksu başına günlük birim elektrik tüketimi 0,180 kWsa/m<sup>3</sup> iken kış aylarında Aralık, Ocak ve Şubat ayları için ise 0,136 kWsa/m<sup>3</sup> olarak ölçülmüştür. Bu kapsamda global enerji fiyatları dikkate alındığında bu gibi tesislerde enerji tüketimi için optimizasyon çalışmalarına hız verilmesi gerekmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Atıksu arıtımı, enerji tüketimi, havalandırma havuzu, organize sanayi bölgeleri.

# INVESTIGATION OF KAYSERİ OİZ CENTER WASTEWATER TREATMENT PLANT AERATION BASIN IN TERMS OF ENERGY EFFICIENCY

## ABSTRACT

Wastewater treatment plants are very important facilities that ensure the protection of the environment and public health by removing various types of pollutants from the water. Central Wastewater Treatment Facilities (WWTPs) within the structure of Organized Industrial Zones (OIZ), which are included in the urban water cycle treating the wastewater of many sectors, consume a significant amount of energy in order to continue their activities. Due to reasons such as the increase in energy costs in the world, changing dynamics and global warming, the examination of energy costs in these facilities has become a remarkable issue by researchers. The starting point of studies on energy efficiency is to know the actual energy consumption of the facility and to determine the main energy consuming focus. Previous studies show that the flagship of energy consumption in wastewater treatment plants (30-70%) is aeration basins. Therefore, in this study, 2-year (2020-2021) energy costs of the Kayseri OSB WWTP aeration basin were taken into account. The plant treats the wastewater of 1219 businesses, including textiles, furniture, building materials, paint, paper, recycling, food, metals and others. The plant consists of physical (coarse and fine screen, grit trap and balancing basin), chemical (fast/slow mixing, chemical settling basin), biological (selector, aeration and final settling basin) and sludge dewatering (sludge storage and belt filter) units. The average wastewater flow rate of the plant in these years is 26,344 m<sup>3</sup>/day. In the plant, there are 3 units of 250 kW frequency converter blowers operating according to the signal from the oxygen meter in the aeration basin. While the electricity consumption of the plant was 12,924 kWh/day on average over two years, it was realized as 4,057 kWh/day for aeration basins. While an average of 0.314 kWh/day electrical energy consumption per unit wastewater per year was made, this value was calculated as 0.154 kWh/day only for the aeration basin. On the other hand, while the daily unit electricity consumption per m<sup>3</sup> wastewater was 0.180 kWh/m<sup>3</sup> for June, July and August, it was measured as 0.136 kWh/m<sup>3</sup> for December, January and February in winter months. In this context, considering global energy prices, optimization studies for the energy consumption of such facilities should be accelerated.

**Keywords:** Wastewater treatment, energy consumption, aeration basin, organized industrial zones.



## KARABÜK İLİNDE KÖMÜRLÜ KAZANLARIN ATIK GAZ MİKTARINI AZALTMAK İÇİN SİMÜLASYON DESTEKLİ OPTİMAL BACA TASARIMI

**Ahmet KARAHAN**

Makine Mühendisi, karahanplastik@gmail.com

**Figen BALO**

Prof. Dr., Fırat Üniversitesi, fbalo@firat.edu.tr

### ÖZET

Binanın enerji tüketimi, kullanılan yakıtın ve ısıtma cihazının türü ve kalitesi ile baca gazını boşaltmak için kullanılan baca, kirleticilerin ve baca gazının atmosfere salınımının artmasını doğrudan etkiler. Yakıt yakma cihazlarının kullanılması hava kirliliği problemini beraberinde getirir. Tozun yanı sıra CO, CO<sub>2</sub>, SO<sub>2</sub>, NO<sub>x</sub>, PaHs, ekotoksik elementler vb. kirlilik konusu dünya çapında güncel bir sorundur. Özellikle kış döneminde binaların yoğun şekilde ısıtılması gereken ülkelerde hava kalitesinin önemli ölçüde bozulması ısıtma cihazlarının kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Binalardan çıkan gaz ve baca gazlarının tahliyesinden sorumlu baca sistemlerinin de tartışılan sorunla ilgili olarak eşit derecede önemli rol oynamaktadır. Yani, binanın ısıtma cihazı olan kazan çıkışına ait bacanın uygun şekilde tasarlanması, ısı kayıplarının, kullanılan yakıt miktarının ve atmosfere salınan emisyon miktarının azalmasına neden olur. Baca kanallarından atılan baca gazının bileşimini belirleyerek oksijen (O<sub>2</sub>) [%], karbon dioksit (CO<sub>2</sub>) [%] ve monoksit (CO) [ppm] gibi sera gazı emisyonlarının tasarlanabilecek baca türleri dikkate alınarak minimuma indirilmesi amacıyla son yıllarda yazılım temelli uygulamaların kullanımı artmaya başlamıştır.

Bu çalışmada, Kesa Aladin paket programı kullanılarak 120 000 kcal/h lik bir katı yakıtlı kazana sahip Karabük'te bir apartman dairesi için dikdörtgen ve kare kesitli baca tasarımı yapılmıştır. Her iki baca tipi için, baca malzemesi olarak, paslanmaz çelik, Alu Flexboru, şamot form taşları, içi vernikli seramik ve asbest beton kullanılmıştır. Yalıtım malzemesi olarak taşıyıcı kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda baca çapı diyagram değişimleri ve buna bağlı olarak değişen analiz parametreleri simülasyon programı ile değerlendirilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Çevre kirliliği, Baca tasarımı, Enerji verimliliği, KesaAladin simülasyonu, Kazan.

## **SIMULATION-SUPPORTED OPTIMAL CHIMNEY DESIGN TO REDUCE THE AMOUNT OF WASTE GAS OF COAL-FIRED BOILERS IN KARABÜK PROVINCE**

### **ABSTRACT**

The energy consumption of the building, the type and quality of the fuel and heating appliance used, and the chimney used to discharge the flue gas directly affect the increase of pollutants and the release of flue gas into the atmosphere. The use of fuel combustion appliances brings with it the problem of air pollution. Besides dust, pollution with CO, CO<sub>2</sub>, SO<sub>2</sub>, NO<sub>x</sub>, PaHs, ecotoxic elements, etc. is a current worldwide problem. Especially in countries where buildings have to be heated intensively during the winter period, significant deterioration of air quality is caused by the use of heating devices. Chimney systems responsible for the discharge of gases and flue gases from buildings play an equally important role in relation to the problem under discussion. That is, the proper design of the chimney of the boiler outlet, which is the heating device of the building, leads to a reduction in heat losses, the amount of fuel used and the amount of emissions released into the atmosphere. In recent years, the use of software-based applications has started to increase in order to minimize greenhouse gas emissions such as oxygen (O<sub>2</sub>) [%], carbon dioxide (CO<sub>2</sub>) [%] and monoxide (CO) [ppm] by determining the composition of the flue gas discharged from the flue ducts, taking into account the types of chimneys that can be designed.

In this study, Kesa Aladin package program was used to design rectangular and square cross-sectional chimneys for an apartment building in Karabük with a 120 000 kcal/h solid fuel boiler. For both types of chimneys, stainless steel, Alu Flexboru, chamotte form stones, varnished ceramic and asbestos concrete were used as chimney materials. Rock wool was used as insulation material. As a result of the analyses, chimney diameter diagram changes and accordingly changing analysis parameters were evaluated with the simulation program.

**Keywords:** Environmental pollution, Chimney design, Energy efficiency, KesaAladin simulation, Boiler.



## MİKROPLASTİKLERİN SUDAN UZAKLAŞTIRILMASI İÇİN KARBON NANOKOMPOZİTLERİN KULLANIMI

Lütfiye SİRKA

Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, lutfiyesirka@karatekin.edu.tr

### ÖZET

Çevre, insanların ve diğer canlıların ilişkilerini sürdürdükleri, yaşamları boyunca birbirleriyle etkileşime girdikleri fiziksel, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel alandır. Doğal çevrenin üç ana bileşeni toprak, hava ve sudur. Yeryüzündeki yaşamın devam etmesi için çevre kirliliğine neden olan faktörler en aza indirgenmeli ve kaynaklar mümkün olan en iyi şekilde kullanılmalıdır.

Son yıllarda plastikler çevre kirliliğinde en büyük rolü oynayan faktörlerden biri olarak kabul edilmektedir. Plastiklerin toplumda kullanımı, ticari üretimin başlaması nedeniyle 1950'lerden itibaren artış göstermiştir. Plastik atıklar ilk olarak toprakta gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, sudaki mikroplastik miktarının 2030 yılına kadar iki katına çıkacağı tahmin edilmektedir.

Mikroplastikler, 5 milimetre veya daha küçük plastik parçalarıdır. Polimer bazlı çöplerin çevresel bozulmasının sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Okyanuslardaki yaygınlıkları, biyoyararlanımı ve toksik kimyasallar taşıma yetenekleri nedeniyle son yıllarda önemli bir küresel çevre sorunu haline gelmiştir.

Karbon nanomalzemeler, kolay sentezleri, yüksek yüzey alanları, hidrofobiklikleri ve işlevsellikleri nedeniyle mikroplastikler de dahil olmak üzere organik kirleticilerin sulu ortamdan uzaklaştırılmasında yaygın olarak kullanılmaktadır. Diğer malzemelerle kompozit olarak kullanılırlar. Örneğin, grafen bazlı malzemeler tüm bu üstün özelliklere ve değişen pH koşulları altında mikroplastikleri uzaklaştırma yeteneğine sahiptir.

Karbon nanotüpler, hidrofobik özellikleri ve mikroplastiklerle  $\pi$ - $\pi$  etkileşimleri nedeniyle PE, PET ve PA maddelerini sudan uzaklaştırmak için de kullanılabilir.

Sonuçlar nanomalzeme adsorbanlarının mikroplastiklerin sudan uzaklaştırılmasında mükemmel performans gösterdiğini ortaya çıkarmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Su kirliliği, mikroplastikler, karbon nanomalzemeler.

# USE of CARBON NANOCOMPOSITES for REMOVAL of MICROPLASTICS FROM WATER

## ABSTRACT

Environment is the physical, biological, social, economic and cultural area in which humans and other living things maintain their relations and interact with each other throughout their lives. The three main components of the natural environment are soil, air and water. For the continuation of life on earth, factors causing environmental pollution should be minimized and resources should be used in the best way possible. This study is a review concentrated on carbon nanocomposites removing microplastics from water.

In recent years plastics are recognized as one of the factors that have played the biggest role in environmental pollution. Use of plastics in society has increased since 1950s, because of beginning commercial production. First plastic wastes were observed in the soil. However, it is estimated that the microplastics' amount in water will double by 2030.

Microplastics are small bits of plastic, 5 millimeters or less and they occur as a result of environmental degradation of polymer-based garbage. They have become a major global environmental problem in recent decades due to their ubiquity in the oceans, bioavailability and ability to carry toxic chemicals.

Carbon nanomaterials are widely used for the removal of organic contaminants including microplastics from aqueous media due to their easy synthesis, high surface area, hydrophobicity and functionality. They are used as composite with other materials. For example Graphene-based materials, have all these superior properties as well as the ability to remove MPs under varying pH conditions. Carbon nanotubes can also be used to remove PE, PET and PA from water due to their hydrophobic properties and  $\pi$ - $\pi$  interactions with microplastics.

The results revealed that nanomaterial adsorbents showed excellent performance in removing microplastics from water.

**Keywords:** Water pollution, microplastics, carbon nanomaterials.



## YENİ DÜNYA DÜZENİNDE ULUSLARARASI ÖRGÜTLER VE KALKINMA İŞBİRLİĞİ: MEYDAN OKUMALAR VE İMKANLAR

Sevda GÜRBÜZ BOYUN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yalova Üniversitesi, sgofb77@gmail.com

### ÖZET

Kalkınma yardımları, ülkeler arasındaki eşitsizliği gidermek ve yoksulluğu azaltmak amacıyla zengin ülkelere fakir ülkelere aktarılan kaynakları ifade eder. Kalkınma yardımları İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra hızla kurumsallaşmış ve tarihsel süreç içerisinde yaygınlaşmıştır. Küresel düzeyde gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerin kalkınmalarının sağlanabilmesi için uluslararası örgütlerin üstlendiği roller önem arz etmektedir. Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu kalkınma yardımı sağlayan uluslararası örgütlerdir. Tarihsel süreç içerisinde uluslararası düzende yaşanan politik, ekonomik ve sosyal dönüşümlerden kalkınma işbirliği sistemi de etkilenmiştir. Sivil toplum kuruluşları, bölgesel bankalar ve vakıflar gibi birçok yardım sağlayan aktör de kalkınma işbirliğine dahil olmuştur. Yardım sağlayan aktörlerin hızla artması, özellikle Güney ülkelerinden birkaç ülkenin kalkınma yardımlarında öne çıkması kalkınma işbirliğinde hem bir meydan okuma hem de yeni imkanlar ortaya çıkarmıştır. Güney-Güney işbirliğinin kalkınma yardımlarına getirmiş olduğu yeni yaklaşım, uluslararası örgütlerin sağladığı yardımların etkililiği bakımından eleştirilmesine sebep olmuştur. Geleneksel olarak yardım sağlamayı sürdüren uluslararası örgütler için kendilerini güncellemeleri, yeni reformlar gerçekleştirmeleri açısından bir fırsat olarak görülmesi de uluslararası örgütler açısından yeni bir imkan olarak değerlendirilebilmektedir. Bu çalışmanın amacı kalkınma işbirliğinde temel aktörler olan uluslararası örgütlerin rollerini incelemek ve yeni aktörlerin sisteme dahil olmalarının ardından uluslararası örgütlerin kalkınma işbirliğindeki etkililiği ve rollerinde nasıl bir dönüşüm olduğunu ortaya çıkarmaktır.

**Anahtar Kelimeler:** Kalkınma işbirliği, Uluslararası örgütler, Güney-Güney işbirliği

## **THE ROLES OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN DEVELOPMENT AID: UNITED NATIONS AND EUROPEAN UNION**

### **ABSTRACT**

Development aid refers to the resources transferred from rich countries to poor countries in order to reduce inequality and poverty between countries. Development aid was rapidly institutionalized after the Second World War and became widespread throughout the historical process. International organizations are important in ensuring the development of underdeveloped and developing countries at the global level. The United Nations, the European Union, the World Bank and the International Monetary Fund are international organizations providing development assistance. Over the course of history, political, economic and social changes in the international order have also affected the development cooperation system. Many aid actors such as non-governmental organizations, regional banks and foundations have become involved in development cooperation. The rapid increase in the number of providers and the rise to prominence of a few countries, especially from the South, in development assistance has created both a challenge and new opportunities for development cooperation. The new approach that South-South cooperation has brought to development cooperation has led to criticism of the effectiveness of assistance provided by international organizations. It can also be seen as an opportunity for international organizations that have traditionally continued to provide assistance to reform and modernize themselves, as well as a new opportunity for international organizations. The aim of this study is to examine the roles of international organizations, which are the main actors in development cooperation, and to reveal how the effectiveness and roles of international organizations in development cooperation have been transformed after the inclusion of new actors in the system.

**Keywords:** Development Cooperation, International organizations, South-South Cooperation



## YAŞLI BİREYLERİN EĞİTİMİNDE GERAGOJİK YAKLAŞIM

**Birtan KICIRDAR**

Yüksek Lisans Öğrencisi, Bartın Üniversitesi, birtankicirdar@gmail.com

**Hüseyin KAYGIN**

Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, hkaygin@bartin.edu.tr

### ÖZET

Ulusal Yaşlanma Çalıştayı, yaşlıların yaşlandıkça düşünce ve ifade etkinliklerini kaybettiklerine dair inancın yanlışlığına dikkat çekmiş ve yaşlıların zekâ, hafıza ve öğrenme yeteneklerinin gençlerden önemli ölçüde daha düşük olduğuna dair inancın, yaşlıların toplumla bütünleşmesini engelleyen yaygın bir önyargı olduğunu belirtmiştir. Yaşlılıkta eğitim, yaşlıların sosyal, ekonomik, psikolojik ve fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması hakkında bilgi edinmek için en önemli araçlardan biridir. Bilgi sağlamanın yanı sıra, davranışları etkileyen bir sosyalleşme faktörü olarak eğitim, yaşlıların başkalarıyla temaslarını sürdürmelerine, ufuklarını genişletmelerine ve anlamlı faaliyetler geliştirmelerine yardımcı olur. Eğitim sayesinde yaşlılar faydalı olma, anlamlı bir role sahip olma, yeni beceriler geliştirme, eğlenme, fiziksel ve zihinsel olarak sağlıklı bir yaşam sürme, saygı görme, özdenetim sahibi olma ve kendileri olma ihtiyaçlarını karşılama fırsatına sahip olurlar. Bu çalışmada yaşlıların eğitimine yönelik yeni sayılabilecek bir yaklaşım olan geragoji ilgili literatür araştırması ışığında tüm yöntemleriyle ele alınmaya çalışılmıştır. Geragoji, yaşlı bireylerle ilgilendiği için yaşlanma konusu ile araştırma ve eğitim açısından ortak bir zemin oluşturmaktadır. Disiplinlerarası bir alan olarak tanımlayabileceğimiz gerontoloji; geriatri (klinik yaşlı alanı), mimarlık (yaşlılar için tasarımlar), teknoloji (yaşlılar için inovasyonlar), sosyal hizmet (yaşlı bakımı), psikoloji (yaşlılıkta depresyon ve anksiyete) ile ilişkilendirilmektedir. Çünkü bu işbirliği olmadan yaşlılar için hedeflenen eğitim programlarının uygulanması oldukça güçtür. Gerontolojinin günümüzdeki gelişimi, bu alanda uzman olarak yetiştirilenlerle artan yaşlı eğitimi taleplerinin yerine getirilmesi ile birlikte geragoji bir bilim olarak şekillenmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Yaşlılar, eğitim, geragoji.

## **GERAGOGICAL APPROACH IN THE EDUCATION OF INDIVIDUALS IN LATER ADULTHOOD**

### **ABSTRACT**

The National Workshop on Ageing drew attention to the inaccuracy of the belief that older persons lose their thinking and expressive activity as they age and noted that the belief that older persons have significantly lower intelligence, memory and learning abilities than younger persons is a widespread prejudice that hinders the integration of older persons into society. Education in old age is one of the most important tools to learn about meeting the social, economic, psychological and physical needs of older persons. In addition to providing information, education as a socialisation factor influencing behaviour helps older people to maintain contact with others, broaden their horizons and develop meaningful activities. Through education, older people have the opportunity to be useful, to have a meaningful role, to develop new skills, to have fun, to lead a physically and mentally healthy life, to be respected, to have self-control and to fulfil their need to be themselves. In this study, geragogy, which is a new approach to the education of the elderly, was tried to be addressed with all its methods in the light of the relevant literature research. Since geragogy deals with elderly individuals, it forms a common ground with the subject of ageing in terms of research and education. Gerontology, which we can define as an interdisciplinary field, is associated with geriatrics (clinical elderly field), architecture (designs for the elderly), technology (innovations for the elderly), social work (elderly care), psychology (depression and anxiety in old age). Because without this cooperation it is very difficult to implement targeted educational programmes for the elderly. The current development of gerontology has shaped geragogy as a science, with those trained as specialists in this field fulfilling the increasing demands of elderly education.

**Keywords:** Seniors, education, geragogy.



## GAP BÖLGESİNDE YEŞİL EKONOMİ İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA

**Arzdar KİRACI**

Prof. Dr., Siirt Üniversitesi, arzdar.kiraci@gmail.com

**Serkan TEMİR**

Yüksek Lisans Öğrencisi, Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi,  
serkan.temir@gibtu.edu.tr

### ÖZET

Yeşil ekonomi, çevresel bileşenleri ve biyolojik çeşitliliği korumayı amaçlamaktadır. Tarım, enerji, turizm, ulaşım ve atık su geri dönüşümü gibi öncelikli alanları bulunmaktadır. Yeşil ekonomi fikri sürdürülebilir kalkınma sağlamayı amaçlamakta ve bu da yeni ekonomik fırsatlar yarattığı anlamına gelmektedir. Amaçlanan bu yeni ekonomi, ekolojiyi korurken öte yandan ekonomik faaliyetlerin sürekli yürütülebileceği düşüncesi olarak ifade edilebilir. Bu çalışmada, bu kapsamda yapılan ekonomik faaliyetler ile birlikte Dünya ülkelerinde ortaya konan bir takım uygulama ve politikalar yer almaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı “yeşil ekonomi” kavramının barındırdığı öğelerden faydalanarak sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması noktasında Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) bölgesinde uygulanabilirliğini analiz etmek, konjonktürü incelemek ve elde edilen veriler ışığında öneriler sunmaktır. Çalışmanın diğer bir amacı, uluslararası resmi kuruluşlar tarafından önemi hemen her mecrada vurgulanan “yeşil” kavramının farkındalığını artırarak hükümetlerin bu konuda alacağı politika kararlarına öneriler getirebilmektir. Bu amaç doğrultusunda bazı seçilmiş ülkelerin yeşil ekonomi politikaları incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda ülkelerin yeşil ekonomi politikaları ile Türkiye'nin yeşil dönüşüme yönelik politikaları bir bütün olarak irdelenmiş ve bu politikaların GAP bölgesinde uygulanabilirliği açısından öneriler getirilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** GAP, Yeşil Ekonomi, Sürdürülebilir Kalkınma

## **SUSTAINABLE DEVELOPMENT WITH GREEN ECONOMY IN THE GAP REGION**

### **ABSTRACT**

Green economy aims to protect environmental components and biodiversity. It has priority areas such as agriculture, energy, tourism, transportation and wastewater recycling. The idea of a green economy aims to achieve sustainable development, which means it creates new economic opportunities. This intended new economy can be expressed as the idea that economic activities can be carried out continuously while protecting the ecology. This study includes economic activities carried out in this context, as well as a number of practices and policies put forward in countries around the world.

The main purpose of this study is to analyze the applicability of the concept of "green economy" in the Southeastern Anatolia Project (SAP) region in terms of ensuring sustainable development by taking advantage of its elements, examine the conjuncture and offer suggestions in the light of the data obtained. Another aim of the study is to raise awareness of the concept of "green", the importance of which is emphasized in almost every media by international official organizations, and to make suggestions for the policy decisions that governments will take on this issue. For this purpose, the green economy policies of some selected countries were examined. As a result of the study, the green economy policies of the countries and Türkiye's green transformation policies were examined as a whole and suggestions were made for the applicability of these policies in the SAP region.

**Keywords:** SAP, Green Economy, Sustainable Development.



## AKILLI KENTLER İÇİN ŞEBEKEYE BAĞLI ÇOKLU YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARIYLA SİSTEM TASARIMI

**Aziz YİĞİT**

Yüksek Lisans Öğrencisi, Fırat Üniversitesi, 221142101@firat.edu.tr

**Figen BALO**

Prof. Dr., Fırat Üniversitesi, fbalo@firat.edu.tr

### ÖZET

Bu çalışmada, HOMER Pro 3.16.2 yazılımı kullanılarak Bartın ilinde ortalama güç ihtiyacı 2.5MWh olan bir işletme için şebekeye bağlı çoklu yenilenebilir enerji kaynaklarıyla tasarımı yapılarak, değerlendirilebilir sonuçları kıyaslanmıştır. Yapılan analizler sonucunda söz konusu işletmenin şebeke elektriğinin yanında, 1.5 MW rüzgar türbini (WT), 1.5 MW düz yüzey fotovoltaik paneller (PV) ile DC/AC konverterler kullanılarak elektrik enerjisi ihtiyacının karşılanabileceği çoklu sistemin temel bileşenleri ve sistemde yer alabilecekleri paydalara göre ana tasarım şeması elde edilmiştir. İşletmenin bulunduğu Bartın iline ait on yıllık meteorolojik verileri dikkate alarak HOMER Pro 3.16.2 yazılımı ile yapılan analizler neticesinde; yıllık periyotta fotovoltaik sistem desteği ile enerji üretimi % 13.9, rüzgar türbiniyle enerji üretimi % 84.8, şebekeden alınan elektrik enerjisi de % 1.36 olarak hesaplanmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** HOMER, Fotovoltaik, Güneş Enerjisi, Rüzgar Enerjisi, Enerji Yönetimi

## **SYSTEM DESIGN WITH MULTIPLE GRID-CONNECTED RENEWABLE ENERGY SOURCES FOR SMART CITIES**

### **ABSTRACT**

In this study, using HOMER Pro 3.16.2 software, a design was made with multiple grid-connected renewable energy sources for a business with an average power need of 2.5MWh in Bartın province, and the evaluable results were compared. As a result of the analyses, the basic components of the multi-system, in which the electrical energy needs of the enterprise in question can be met by using 1.5 MW wind turbine (WT), 1.5 MW flat surface photovoltaic panels (PV) and DC/AC converters, in addition to the mains electricity, and the main design scheme according to the denominators they can take part in the system. has been obtained. As a result of the analyzes made with HOMER Pro 3.16.2 software, taking into account the ten-year meteorological data of Bartın province, where the business is located; In the annual period, energy production with photovoltaic system support was calculated as 13.9%, energy production with wind turbines as 84.8%, and electrical energy taken from the grid as 1.36%.

**Keywords:** HOMER, Photovoltaic, Solar Energy, Wind Energy, Energy Management



## YEŞİL YÖNETİM ANLAYIŞININ KAMU YÖNETİMİNDE UYGULANABİLİRLİĞİNİN İNCELENMESİ

**Seda KULU BAY**

Arş. Gör., Gaziantep Üniversitesi, sedakulu@gmail.com

### ÖZET

Günümüzde yeşil kelimesi, neredeyse her disiplinin ve tüm çevresel politika ve uygulamalarının ifade edilmesinde ya da vasıflandırılmasında kullanılmaktadır. Kavram, yönetim literatürüne yeşil işletmecilik olarak giriş yapmıştır. *Yeşil işletmecilik*, özel sektör işletmelerinin bütün hiyerarşik basamaklarında kendisine etkinlik alanı bulmaktadır. Nitekim burada amaç daha çok işletmelerin faaliyetlerine yönelik uygulamaların kontrol altına alınmasıdır. Çalışmanın konusunu oluşturan *yeşil yönetim* kavramı, işletmelerin çevre ile olan ilişkilerini tanımlamak amacı ile kullanılır. Bu doğrultuda yeşil yönetim anlayışı, yeşil işletmecilik faaliyetlerinin planlanması, örgütlenmesi, uygulanması ve denetlenmesini gerçekleştirmektedir. Çalışmada, özel sektörde uygulanmaya başlanan yeşil yönetimin kamu yönetimine adapte olabilmesinin koşulları, yararları ve sakıncaları tartışılacaktır. Betimsel araştırma yönteminin kullanılacağı çalışmada, yeşil yönetimin özel sektörde nasıl uygulandığı konusuna yer verilerek, hakim kamu yönetimi ilkeleri doğrultusunda kamu yönetiminde yeşil yönetimin uygulanabilirliği incelenecektir.

**Anahtar Kelimeler:** Özel sektör, Kamu yönetimi, Yeşil yönetim.

## **EXAMINING THE APPLICABILITY OF GREEN MANAGEMENT CONCEPT IN PUBLIC ADMINISTRATION**

### **ABSTRACT**

Today, the word green is used to describe or characterize almost every discipline and all environmental policies and practices. The concept has entered the management literature as green business. Green management finds a field of activity in all hierarchical steps of private sector enterprises. As a matter of fact, the aim here is mostly to control the practices for the activities of the enterprises. The concept of green management, which is the subject of the study, is used to define the relations of enterprises with the environment. In this direction, green management concept realizes the planning, organization, implementation and supervision of green business activities. In this study, the conditions, benefits and drawbacks of the adaptation of green management, which has started to be implemented in the private sector, to public administration will be discussed. The study, which will use descriptive research method, will examine how green management is applied in the private sector and examine the applicability of green management in public administration in line with the dominant public administration principles.

**Keywords:** Private sector, Public administration, Green management.



## İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ, GÖÇ VE MÜLTECİLER: SİYASİ SINIRLARA KÜRESEL ÇÖZÜMLER OLASI MI?

**İlhan Oğuz AKDEMİR**

Prof. Dr., Fırat Üniversitesi, ioakdemir@firat.edu.tr

**Emine AKMAN**

Doktorant, Fırat Üniversitesi, e.akman47@outlook.com

### ÖZET

Dünya giderek daha fazla entegre hale gelirken, aynı zamanda önemli ve karmaşık sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. İklim değişikliği, göç ve mülteci hareketleri gibi sorunlar, bugünün dünya siyasetinin küresel sorunlarının temelini oluşturmaktadır. İklim değişikliği, dünya üzerinde karşılaştığımız en büyük tehditlerden biridir ve bu tehdit, siyasi sınırları ve küresel göçü etkileyen önemli bir faktördür. İklim değişikliği, siyasi sorunlar, savaş ve ekonomik nedenlerden dolayı milyonlarca insan evini terk etmek zorunda kalmaktadır. İnsanlar, daha güvenli ve yaşanabilir bölgeler ararken, ulus-ötesi nüfus hareketleri daha büyük bir tehdede dönüşmektedir. Ülkelerin siyasi otoriteleri için sınırları koruma ve sığınmacılara *"karşı"* politikalar ve tedbirler belirleme yaklaşımları, insani dramı artırmaktadır. Siyasi sınırların sıkı bir şekilde korunması, mültecilerin uluslararası toplumun ve hedef ülkelerin tepkilerine rağmen sınırları korumanın öncelenmesi, çözümsüz bir iklim mülteci ve ekolojik mülteci sınıfını oluşturmuştur. Yasadışı geçişlere yönelik *"duvarlaşan"* sınırlar aynı zamanda mültecilerin *'insani dramını'* daha da derinleştirmektedir.

İklim değişikliği, çevresel felaketler, savaşlar ve iç karışıklıklardan dolayı insanlar yaşadıkları yerleri terk ederek uluslararası sınırları aşmaktadır. İklim değişikliğinden etkilenen **"iklim mültecileri"** veya **"çevre mültecileri"** gittikleri yerde genellikle **"yabancılar"** veya **"istenmeyenler"** olarak görülmektedir. Birçok ülke, bu göç hareketini sınırlamak ve kendilerini "güvenli" hale getirmek için çeşitli önlemler almaktadır. Bu önlemlerden biri, dünya genelinde yaygınlaşan sınır duvarlarıdır. Öte yandan, iklim değişikliğinin en fazla sorumlusu olan ülkeler, aynı zamanda iklim mültecilerine karşı sınır duvarlarını en çok güçlendiren ülkeler olarak dikkat çekmektedir. Bu durum, **"iklim adaleti"** açısından detaylı bir incelemeyi gerektiren bir konudur. Bu çalışmada, bu hususlar temel alınarak küresel iklim değişikliğinin sonuçlarından biri olan küresel iklim mültecilerinin göç hareketleri, mültecilerin karşılaştığı zorluklar ve devletlerin uyguladıkları politikalar detaylı bir şekilde ele alınmaktadır.

**Anahtar kelimeler:** İklim Değişikliği, Siyasi Sınırlar, Göç ve Mülteci

# **CLIMATE CHANGE, MIGRATION AND REFUGEES: GLOBAL SOLUTIONS TO POLITICAL BORDERS POSSIBLE?**

## **ABSTRACT**

While the world is becoming increasingly integrated, it is also facing significant and complex challenges. Issues such as climate change, migration and refugee movements are at the heart of the global challenges of today's world politics. Climate change is one of the biggest threats we face on Earth, and it is a major factor affecting political borders and global migration. Millions of people are forced to flee their homes due to climate change, political problems, war and economic reasons. As people seek safer and more habitable areas, transnational population movements are becoming a greater threat. For countries' political authorities, approaches to protecting borders and setting policies and measures "against" asylum seekers exacerbate humanitarian suffering. The strict protection of political borders and the prioritization of protecting borders despite the reactions of the international community and destination countries have created an unresolved class of climate refugees and ecological refugees. "Walled" borders for illegal crossings also deepen the "humanitarian tragedy" of refugees.

Due to climate change, environmental disasters, wars and civil unrest, people leave their homelands and cross international borders. "Climate refugees" or "environmental refugees" affected by climate change are often seen as "foreigners" or "undesirables" in their destination. Many countries are taking various measures to limit this migration and make themselves "safe". One of these measures is border walls, which have become widespread around the world. On the other hand, the countries most responsible for climate change also stand out as the countries that strengthen their border walls against climate refugees the most. This is an issue that requires a detailed examination in terms of "climate justice". In this study, based on these issues, the migration movements of global climate refugees, which is one of the consequences of global climate change, the challenges faced by refugees and the policies implemented by states are discussed in detail.

**Keywords:** Climate Change, Political Borders, Migration and Refugees



## YEŞİL SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTLER İÇİN YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARI

**Emine AKMAN**

Doktorant, Fırat Üniversitesi, e.akman47@outlook.com

**Seda ŞAHİN**

Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, sedasahin@karatekin.edu.tr

**Lütfiye SİRKA**

Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, lutfiyesirka@karatekin.edu.tr

### ÖZET

Küresel iklim dengelerini olumsuz etkileyen mevcut kent yapılarından, hedeflenen sürdürülebilir kentlerin oluşturulması sürecinde yeşil sürdürülebilir kentler daha da önem kazanmaktadır. Yeşil sürdürülebilir kentler, çevre dostu uygulamaların yaygınlaştırılması ve enerji verimliliğinin artırılması hedefleriyle oluşturulan şehirlerdir. Yapay zekâ (AI) ve coğrafi bilgi bu hedeflere ulaşmada stratejik rol oynamaktadır. Yapay zekâ, trafik yönetimi, enerji tasarrufu, su kaynakları yönetimi, hava kalitesi izleme ve diğer alanlarda kullanılırken coğrafi faktörler, iklim, doğal kaynaklar, su kaynakları, toprak kullanımı ve ulaşım sistemleri gibi önemli faktörleri etkiler. Bu nedenle, yeşil sürdürülebilir kentlerin planlamasında ve yönetiminde yapay zekâ ve coğrafya, sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak için kritik öneme sahiptir. Çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik ilkelerini benimseyen yeşil sürdürülebilir kentler doğal kaynakları korumak, enerji verimliliğini artırmak, çevre kirliliğini azaltmak ve yaşanabilirlik standartlarını yükseltmek amacıyla tasarlanmıştır. Ancak bu hedeflere ulaşmak için geleneksel yöntemler yetersiz kalmaktadır. Bu bağlamda, yapay zeka işbirliği ile yeşil sürdürülebilir kentlerin geliştirilmesinde devrim niteliğinde bir rol oynamaktadır. Trafik yönetiminden enerji verimliliği izlemeye, su kaynaklarının yönetiminden hava kalitesi tahminine kadar bir dizi uygulama, yapay zekâ tarafından desteklenmektedir. Dolayısı ile akıllı binalar ve altyapılar, enerji tüketimini azaltır ve “*karbon ayak izini*” düşürmektedir. Ayrıca, yapay zekâ, su kaynakları yönetiminde su tüketimini optimize etmeye yardımcı olurken hava kalitesi izleme sistemleri erken uyarılarla halk sağlığını korumaktadır.

Yeşil sürdürülebilir kentler, kentsel sorunların çözümünü amaçlayan ve ekonomik, fiziksel, sosyal ve çevresel koşulları dikkate alan kapsamlı bir vizyon ve eylem planını içeren bir yaklaşımı temsil etmektedir. Bu yaklaşım, yapay zeka uygulamalarının entegrasyonu ile bölgenin değişen koşullarına kalıcı ve etkili çözümler sunmayı hedeflemektedir. Bu planın bir parçası olarak yapay zeka uygulamaları entegre edildiğinde, kentler, ekonomik, fiziksel, sosyal ve çevresel koşulları dikkate alarak daha sürdürülebilir ve yaşanabilir hale getirmek için önemli bir adım atılmış olur.

**Anahtar kelimeler:** Sürdürülebilir Kent, Kentsel Dirençlilik, Coğrafi Yapı, Yapay Zekâ.

# ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPLICATIONS FOR GREEN SUSTAINABLE URBAN CITIES

## ABSTRACT

Green sustainable cities gain more importance in the process of creating targeted sustainable cities from existing urban structures that negatively affect global climate balances. Green sustainable cities are cities created with the goals of expanding environmentally friendly practices and increasing energy efficiency. Artificial intelligence (AI) and geographic information play an important role in achieving these goals. While AI is used in traffic management, energy saving, water resources management, air quality monitoring and other areas, geographical factors affect important factors such as climate, natural resources, water resources, land use and transportation systems. Therefore, artificial intelligence and geography in the planning and management of green sustainable cities are critical to achieving sustainability goals. Green sustainable cities, which adopt the principles of environmental, economic and social sustainability, are designed to conserve natural resources, increase energy efficiency, reduce environmental pollution and raise livability standards. However, traditional methods are insufficient to achieve these goals. This is where Artificial Intelligence (AI) plays a revolutionary role in the development of green sustainable cities. From traffic management to energy efficiency monitoring, from water resource management to air quality forecasting, a range of applications are powered by AI. Smart buildings and infrastructures therefore reduce energy consumption and lower carbon footprint. Furthermore, AI helps optimize water consumption in water resource management, while air quality monitoring systems protect public health with early warnings.

Green sustainable cities represent an approach that aims to solve urban problems and includes a comprehensive vision and action plan that takes into account economic, physical, social and environmental conditions. This approach aims to provide permanent and effective solutions to the changing conditions of the region through the integration of artificial intelligence applications. When AI applications are integrated as part of this plan, an important step is taken to make cities more sustainable and livable, taking into account economic, physical, social and environmental conditions.

**Keywords:** Sustainable City, Urban Resilience, Geographic Structure, Artificial Intelligence.



## KARBON VERGİSİNİN TÜRKİYE'YE GETİRECEĞİ MALİ YÜKLER

**Sibel CANAN**

Öğr. Gör. Dr., Hakkari Üniversitesi, sibeldildacanan@gmail.com

**Arzdar KIRACI**

Prof. Dr., Siirt Üniversitesi, arzdar.kiraci@gmail.com

**Serkan TEMİR**

Yüksek Lisans Öğrencisi, Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi,  
serkan.temir@gibtu.edu.tr

### ÖZET

Küresel ısınma ve yarattığı iklim değişikliği sebebi ile bu konu dünyanın en önemli gündem konuları arasında yer almaktadır. İklim değişikliğinin engellenmesi amacıyla uygulanan çevresel bir vergi olan karbon vergisi aynı zamanda üreticiler için mali bir yükümlülüktür.

Türkiye'nin üyesi bulunduğu uluslararası ticaret ağları göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye bölgesel ve küresel gelişmelerden her zaman etkilenmiş ve Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne 2004 yılında 189. taraf olarak katılmıştır. Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihte ülkemiz, sera gazı emisyonlarını azaltma yükümlülüğünde olan Ek-I listesi (OECD üyesi ülkeler ile geçiş ekonomisi ülkeleri) ülkeleri ve emisyon azaltma yükümlülüğünün yanında gelişmekte olan ülkelere iklim değişikliği konusunda teknolojik ve mali destek vermekle yükümlü Ek-II ülkeleri arasında yer almıştır. 2001 yılında Marakeş'te toplanan 7. Taraflar Konferansı'nda alınan kararla, ülkemiz EK-II listesinden çıkarılmış fakat EK-I listesinde kalmaya devam etmiştir.

Bu çalışmanın temel amacı, emisyon azaltımı amacıyla kullanılmakta olan mali bir araç olan karbon vergisinin Türkiye için uygulanabilirliğini incelemektir. Bu amaçla gelişmiş ülkelerdeki karbon vergisi uygulamaları incelenerek karbon vergisinin Türkiye'ye getireceği mali yük hesaplanmaya çalışılmıştır. Ek-I ülkeleri arasında yer almasından dolayı gelişmiş ülke statüsünde değerlendirilen ülkemiz gelişmekte olan ülkelere verilen desteklerden yararlanamamaktadır. Bu durum, vergiler tasarlanırken ülkelerin koşullarının göz önünde bulundurulması gerektiğini ve iyi tasarlanmış vergilerle verimliliğinin artacağını ortaya koymaktadır. Ülkemizin gelişmişlik düzeyinin dikkate alındığı, gelişme sürecini sekteye uğratmayan ve emisyon azaltımını maksimum yapan bir vergi tasarımının yapılması gerekmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Sera Gazı Emisyonu, Karbon Vergisi, Türkiye

## FINANCIAL BURDENS THAT CARBON TAX WILL IMPOSE ON TURKIYE

### ABSTRACT

Global warming and the climate change it creates are among the most important agenda issues in the world. Carbon tax, which is an environmental tax applied to prevent climate change, is also a financial obligation for producers.

Considering the international trade networks of which Türkiye is a member, Türkiye has always been affected by regional and global developments and joined the United Nations Framework Convention on Climate Change as the 189th party in 2004. On the date of entry into force of the agreement, our country was among the Annex-I countries (OECD member countries and transition economy countries) that are obliged to reduce greenhouse gas emissions, and Annex-II countries that are obliged to provide technological and financial support to developing countries on climate change, in addition to the emission reduction obligation. Afterwards, the decision taken at the 7th Conference of the Parties held in Marrakesh in 2001, our country was removed from the ANNEX-II list, but remained in the ANNEX-I list.

The main purpose of this study is to examine the applicability of carbon tax, a financial instrument used for emission reduction, for Türkiye. For this purpose, carbon tax practices in developed countries are examined and the financial burden that the carbon tax would bring to Türkiye is tried to be calculated. Türkiye is considered as a developed country because it is among the Annex I countries; therefore, it cannot benefit from the supports given to developing countries. This situation reveals that the conditions of countries should be taken into consideration when designing taxes and that efficiency will increase with well-designed taxes. It is necessary to design a tax that takes into account the development level of our country that does not interrupt the development process and provides the greatest emission reduction.

**Keywords:** Greenhouse Gas Emission, Carbon Tax, Türkiye



## DİJİTAL DÖNÜŞÜMDE DİYARBAKIR KOBİ'LERİ: MUHASEBE YAZILIMI KULLANIMI

**Salahattin ALTUNDAĞ**

Dr. Öğr. Üyesi, Dicle Üniversitesi, salahattinaltundag@gmail.com

### ÖZET

Makale, 21. yüzyılın başlangıcından bu yana dijital dönüşümün muhasebe sektörü üzerindeki etkilerini inceliyor. Muhasebenin ana amacı finansal bilgileri doğru ve etkili şekilde paydaşlara sunmaktır. Dijital dönüşüm, teknolojik araçlarla bu süreci daha verimli hale getirmiştir. Ancak, sadece teknolojik bir adaptasyon olmayıp stratejik bir yaklaşım gerektiriyor. Özellikle KOBİ'ler için bazı zorluklar, dijital dönüşüm sürecini zorlaştırabiliyor.

Bu çalışma, Diyarbakır'daki KOBİ'lerin muhasebe yazılımı kullanımını detaylı olarak ele almaktadır. Araştırmada, 383 KOBİ üzerinde anket yapılarak işletmelerin dijital dönüşüm sürecindeki deneyimleri, tutumları ve zorlukları değerlendirilmiştir. Bulgular, Diyarbakır'daki KOBİ'lerin dijital dönüşüm sürecinde muhasebe yazılımı kullanımının olumlu etkilerini gördüğünü, ancak personel eğitimi ve teknolojik altyapı gibi zorluklarla karşılaştığını ortaya koymaktadır. Literatürle karşılaştırıldığında, Diyarbakır'daki işletmelerin global eğilimleri takip ettiği görülmüştür. İşletmelerin dijital dönüşüm sürecinde karşılaştığı en büyük zorluklardan biri personel eğitimi ve beceri eksikliğidir. Dijital dönüşüm, işletmeler için stratejik bir öneme sahiptir, ancak karşılaşılan zorluklara dikkat edilmelidir.

Son olarak, dijital dönüşümün işletmeler için kaçınılmaz olduğunu ve muhasebe alanında maliyet kontrolü, hızlı raporlama gibi avantajlar sağladığını belirtmek gerekir. Gelecekte, işletmelerin bu dönüşümü daha geniş kapsamlı benimsemeleri ve teknolojik adaptasyonlarını hızlandırmaları beklenmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Dijital Dönüşüm, Muhasebe Yazılımları, KOBİ, Teknolojik Altyapı, Perakende ve Toptan Ticaret

## **DIGITAL TRANSFORMATION AMONG DIYARBAKIR SMEs: UTILIZATION OF ACCOUNTING SOFTWARE**

### **ABSTRACT**

The article delves into the implications of digital transformation on the accounting sector since the onset of the 21st century. The primary objective of accounting is the accurate and effective dissemination of financial information to stakeholders. Digital transformation has augmented this process through the integration of advanced technological tools. Nonetheless, it's not merely a technological adaptation; a strategic approach is indispensable. Particularly for SMEs (Small and Medium-sized Enterprises), certain challenges can potentially hinder the digital transformation journey.

This study provides an in-depth exploration of the adoption of accounting software among SMEs in Diyarbakır. Through a survey conducted on 383 SMEs, the research gauges their experiences, attitudes, and challenges faced during the digital transformation phase. Findings indicate that while SMEs in Diyarbakır perceive positive impacts from the use of accounting software in their digital transition, they also grapple with obstacles such as staff training and technological infrastructure deficiencies. When juxtaposed with extant literature, it is evident that enterprises in Diyarbakır are aligning with global trends. One of the most salient challenges encountered by businesses during the digital shift is the lacuna in personnel training and skillset. Digital transformation holds strategic significance for enterprises; however, the challenges therein warrant careful consideration.

In conclusion, the inevitability of digital transformation for businesses is underscored, especially in the accounting domain where it offers benefits like cost control and swift reporting. Moving forward, it is anticipated that businesses will embrace this transformation more comprehensively and expedite their technological adaptations.

**Keywords:** Digital Transformation, Accounting Software, SMEs, Technological Infrastructure, Retail and Wholesale Trade.



## SUBJEKTİF SİYASET BİLGİSİ VE SEÇMEN İLGİLENİMİ ÜZERİNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER

**Mutlu SESLİ**

Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, mutlu.sesli@gop.edu.tr.

**Ali KÖROĞLU**

Öğr. Gör. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, alikoroglu5461@hotmail.com

### ÖZET

Bu çalışmanın amacı siyaset bilgisi ve seçmen ilgilenimi arasındaki ilişkiyi incelemek ve siyaset bilgisi ile seçmen ilgilenimi üzerinde etkili olan sosyal ve demografik faktörleri belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda Tokat ilinde yaşayan 18 yaş üstü 401 katılımcı üzerinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma neticesinde siyaset bilgisi ve seçmen ilgilenimi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sosyal ve demografik faktörlerin siyaset bilgisi ve seçmen ilgilenimi üzerinde etkileri de bulunmaktadır. Erkeklerin siyaset bilgileri ve siyasete ilgileri kadınlara kıyasla daha fazladır. 50 yaş ve üzeri bireylerin siyasete ilgileri orta yaş gruplarına kıyasla daha yüksektir. İlkokul/ortaokul mezunları ve lisans mezunlarının siyasete ilgileri lise ve ön lisans mezunlarına kıyasla daha düşüktür. Meslek grupları incelendiğinde esnafın siyaset hakkındaki bilgilerinin işsizlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Memurların ve akademisyenlerin siyasete ilgileri de öğrencilere ve diğer meslek mensuplarına kıyasla daha düşüktür. Siyasi ve kültürel kimliğe göre farklılıklar incelendiğinde apolitik olanların siyaset bilgisinin diğerlerine kıyasla daha düşük olduğu görülmektedir. Kendisini milli görüşçü olarak tanımlayanların siyasete ilgileri de kendisini muhafazakar/dindar, milliyetçi ve apolitik olarak tanımlayanlara kıyasla daha yüksektir. Partilerin aday tercihinin oy verme davranışını etkilediğini söyleyenlerin siyasete ilgileri aday tercihinin oy verme davranışını etkilemediğini söyleyenlere kıyasla daha düşüktür. Mevcut partisi dışında başka partiye oy verebileceğini söyleyenlerin siyaset bilgisi ve siyasete ilgileri başka bir partiye asla oy vermeyeceğini söyleyenlere kıyasla daha düşüktür. Oy verirken adayı göz önünde bulundurduğunu söyleyenlerin siyaset bilgileri ve siyasete ilgileri partiyi ve diğer faktörleri göz önünde bulundurduğunu söyleyenlere kıyasla daha düşüktür. Lideri göz önünde bulunduranların siyaset bilgileri de partiyi göz önünde bulunduranlara kıyasla daha düşüktür. Oy vereceği parti her zaman belli olanların siyaset bilgisi ve siyasete ilgileri aday belirlendikten sonra oy verme kararını verenlere kıyasla daha yüksektir. Ulaşılan bu sonuçlar siyasi partilere projelerini, amaçlarını, ideolojilerini seçmenlere anlatırken ve propaganda yaparken hedef kitlelerini belirlemeleri konusunda yol gösterecektir.

**Anahtar Kelimeler:** Siyaset bilgisi, seçmen ilgilenimi, oy verme davranışı.

## **FACTORS AFFECTING SUBJECTIVE POLITICAL KNOWLEDGE AND VOTER INTEREST**

### **ABSTRACT**

The aim of this study is to examine the relationship between political knowledge and voter interest and to determine the social and demographic factors that affect political knowledge and voter interest. For this purpose, a research was conducted on 401 participants over the age of 18 living in Tokat province. As a result of the research, it was determined that there is a positive relationship between political knowledge and voter interest. In addition, social and demographic factors also have effects on political knowledge and voter interest. Men have more political knowledge and interest in politics compared to women. Individuals aged 50 and over have a higher interest in politics compared to middle age groups. Primary/secondary school graduates and bachelor's degree graduates have lower interest in politics compared to high school and associate degree graduates. When the occupational groups are analysed, it is observed that the knowledge of tradesmen about politics is higher than that of the unemployed. Civil servants and academicians are less interested in politics compared to students and members of other professions. When the differences according to political and cultural identity are analysed, it is observed that apolitical individuals have lower political knowledge compared to others. Those who define themselves as nationalist are more interested in politics than those who define themselves as conservative/religious, nationalist and apolitical. Those who state that the candidate preference of the parties affects their voting behaviour have lower interest in politics compared to those who state that the candidate preference does not affect their voting behaviour. Those who say that they would vote for a party other than their current party have lower political knowledge and interest in politics than those who say that they would never vote for another party. Those who state that they consider the candidate when voting have lower political knowledge and interest in politics than those who state that they consider the party and other factors. The political knowledge of those who take the leader into consideration is also lower than those who take the party into consideration. The political knowledge and interest in politics of those who always decide on the party they will vote for are higher than those who make their voting decision after the candidate is determined. These results will guide political parties in determining their target audiences while explaining their projects, aims and ideologies to voters and making propaganda.

**Keywords:** Political knowledge, voter interest, voting behaviour.



## BANKALARIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ENDEKSİNE DAHİL EDİLMELERİNİN HİSSE SENEDİ GETİRİLERİNE ETKİSİ

Sultan KILIÇ

Dr., sgomcu@hotmail.com

### ÖZET

Bu çalışmanın amacı BIST Sürdürülebilirlik Endeksine alınma olayının (duyuru ve giriş), hisse senetlerinin getirisi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olup olmadığını araştırmaktır. 2014-2021 yıllarını kapsayan çalışmada, olay çalışması metodolojisi kullanılmış ve 9 adet bankanın sürdürülebilirlik endeksine alınma olayı incelenmiştir. Çalışmada, duyurudan önce bir beklenti etkisinin varlığını, duyuru ve giriş sonrası fiyat değişimlerini, duyuru tarihi ile giriş tarihi arasındaki fiyat değişikliklerini ve fiyat değişimlerinde kalıcılığı görebilmek için altı farklı olay penceresi grubu oluşturulmuştur. Elde edilen sonuçlar, duyuru tarihini takip eden günde ve duyuru tarihini takip eden gün ile endekse giriş tarihi arasındaki dönemde, yatırımcıların pozitif tepki verdiklerini ve piyasa getirisinin üzerinde bir getiri sağlanabileceğini göstermiştir. Başka bir ifadeyle sonuçlar, yatırımcılara duyuru tarihini takiben satın al ve giriş tarihine kadar elde tut şeklinde bir yatırım stratejisi önermektedir. Sürdürülebilirlik endeksine alınma olayının yaratacağı anlamlı fiyat değişimlerinin, başka bir deyişle olumlu yatırımcı tepkisinin giriş tarihi ve sonrasında değil duyuru tarihi sonrasında ortaya çıktığı belirlenmiştir. Bu bulgular, bankaların XUSRD'ye dâhil olmalarının, yatırımcılar nezdinde pozitif bir etki oluşturduğuna işaret etmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Borsa İstanbul, Sürdürülebilirlik Endeksi, Olay Çalışması, Endekse Alınma, Anormal Getiri

## **THE EFFECT OF BANKS' INCLUSION IN THE SUSTAINABILITY INDEX ON STOCK RETURNS**

### **ABSTRACT**

The purpose of this study is to investigate whether the event of inclusion in the BIST Sustainability Index (announcement and entry) has a statistically significant effect on stock returns. In the study covering the years 2014-2021, the event study methodology is used and the inclusion event of 9 banks in the sustainability index is analyzed. In the study, six different event window groups were created to see the existence of an expectation effect before the announcement, price changes after the announcement and entry, price changes between the announcement date and the entry date, and persistence in price changes. The results show that on the day following the announcement date and in the period between the announcement date and the entry date, investors reacted positively and a return above the market return could be achieved. In other words, the results suggest an investment strategy of buy following the announcement date and hold until the entry date. Significant price changes, i.e. positive investor reaction, are found to occur after the announcement date rather than on and after the entry date. These findings suggest that the inclusion of banks in the XUSRD has a positive impact on investors.

**Keywords:** Borsa Istanbul, Sustainability Index, Event Study, Index Inclusion, Abnormal Return



## SPK'YA KAYITLI KİTLE FONLAMA ŞİRKETLERİ TARAFINDAN FONLANAN GİRİŞİMLERİN ÖZELLİKLERİ VE ÜLKE EKONOMİSİNE KATKILARI

**Ahmet YOSUNKAYA**

Doktora Öğrencisi, Dicle Üniversitesi, ahmetyosunkaya@gmail.com

**Abdulkadir BİLEN**

Prof. Dr. Dicle Üniversitesi, abilen@dicle.edu.tr

### ÖZET

Üretim faktörlerinin birleştirilmesi ve iş kurulması, ülke ekonomilerinin ekonomik ve sosyal gelişimi açısından önemlidir. Girişimin uygulanması ve devamı finansman gerektirir. Maddi ihtiyaçlarını karşılayamayan girişimler fikir olarak kalır ve uygulanamaz. Fikir aşamasında olan projelere geleneksel finansman kaynaklarından fon sağlanması zor olmakta, finans kuruluşları başlangıç aşamasındaki girişimlere geri dönme riski yüksek olduğu için fon sunmakta çekinceli davranmaktadır. Bu durumda girişimciler proje fikirlerini finanse etmek için alternatif finansal kaynaklara güvenmek zorunda kalacaklar. Alternatif finansman kaynakları proje aşaması girişimlerinin hayata geçirilmesi ve ülke ekonomisinin desteklenmesi açısından önemlidir.

Alternatif finansman kaynakları içerisinde yer alan “Kitle Fonlaması” girişimcilerin ve yatırımcıların son zamanlarda en çok dikkatini çeken yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Ulaşım, iletişim ve bilişim sektöründeki gelişmelere bağlı olarak internetin yaygınlaşması kitle fonlamayı belirli bir mekana veya coğrafyaya bağlı kılmamış, farklı coğrafyalardaki kitlelere ulaşarak fon toplamalarını sağlamıştır. Dünya’da alternatif finansman kaynaklarının en etkin şekilde kullanıldığı ve ülke ekonomisinin güçlü bir konuma getirilmesi için katkı sunduğu ülke Çin’dir. Çin dışında birçok ülke alternatif finansman kaynaklarını etkin ve verimli şekilde kullanarak girişimlerin hayata geçmesi ile ekonomilerinin kalkınmasına katkı sağlamaktadır. Türkiye’de finansal kaynakların yetersiz olması, tasarrufların az olması ve alternatif finansman kaynakları ile ilgili bilgilendirmelerin olmaması nedeniyle söz konusu yöntemlerden aktif olarak faydalanılması gecikmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Kitle Fonlama Şirketleri, Girişim, Ülke Ekonomisi

# **CHARACTERISTICS OF INITIATIVES FUNDED BY SPK-REGISTERED CROWDFUNDING COMPANIES AND THEIR CONTRIBUTION TO THE NATIONAL ECONOMY**

## **ABSTRACT**

Bringing together the factors of production and putting the initiative into operation is important for the economic and social development of the country's economies. Financing is needed for an initiative to come to life and continue. Startups that cannot meet the financing needs remain an idea and cannot be implemented. It is difficult to obtain funding from traditional financing sources for projects that are in the idea stage, and financial institutions are hesitant to offer funding because of the high risk of returning to startups at the initial stage. In this case, entrepreneurs need to turn to alternative sources of financing to fund their project ideas. Alternative financing sources are important in terms of implementing initiatives at the project stage and contributing to the economies of the countries.

“Crowdfunding”, which is among the alternative financing sources, has recently attracted the most attention of entrepreneurs and investors. Due to the developments in the transportation, communication and information sectors, the widespread use of the internet has not made crowdfunding dependent on a specific place or geography, but has enabled them to collect funds by reaching audiences in different geographies. China is the country where alternative financing sources are used most effectively in the world and contribute to bringing the country's economy to a strong position. Apart from China, many countries contribute to the development of their economies by using alternative financing sources effectively and efficiently. Due to the lack of financial resources, low savings and lack of information about alternative financing sources in Turkey, the active use of these methods has been delayed.

**Keywords:** Crowdfunding Companies, Enterprise, Economy



## SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM ENDÜSTRİ KRİTERLERİ AÇISINDAN MARDİN TURİZMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

**Sezen DENİZ**

Uzman, Mardin Artuklu Üniversitesi, sezendeniz18@gmail.com

**Gülseren ÖZALTAŞ SERÇEK**

Doç.Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi, gulserenozaltassercek@artuklu.edu.tr

### ÖZET

Sürdürülebilirlik, ekonomik, sosyal, çevresel ve kültürel konuları içeren bir kavramdır. Sürdürülebilirliğin dört ana kriteri vardır. Bunlar; 'Kültürel etkileşimler, kültürel mirasın korunması, kültür ve mirasın sunulması ve eserler'. Mardin'de bu kriterler göz önünde bulundurularak pek çok proje yürütülmektedir. Mardin ilinde sürdürülebilirliğin sağlanmasında rolü olan yerel topluluk temsilcileri, turizm operatörleri, mülk sahipleri, politika belirleyiciler, ulusal kalkınma planlarını hazırlayanlar ve saha yöneticileri arasında etkili bir iş birliği olduğu görülmektedir. Bu çalışmada; Mardin'deki kültürel mirasın sürdürülebilirliği için hangi proje ve çalışmaların yapılmakta olduğu incelenecektir. Mardin'de kültürel etkileşim kriteri kapsamında yapılan çalışma ve projeler sonucunda Mardin valiliği, Mardin belediyesi ve sivil toplum kuruluşları yaptıkları proje ve çalışmalar ile somut ve somut olmayan miras değerlerinin koruduğunu ve sürdürülebilirliğini göstermektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Kültürel miras, Mardin, Sürdürülebilir Turizm.

## **EVALUATION OF MARDIN TOURISM IN TERMS OF SUSTAINABLE TOURISM INDUSTRY CRITERIA**

### **ABSTRACT**

Sustainability is a concept that includes economic, social, environmental and cultural issues. There are four main criteria for sustainability. These; 'Cultural interactions, preservation of cultural heritage, presentation of culture and heritage and works'. Many projects are being carried out in Mardin, taking these criteria into consideration. There is an effective cooperation between local community representatives, tourism operators, property owners, policy makers, national development plan preparers and field managers who have a role in ensuring sustainability in Mardin province. In this study; It will be examined which projects and studies are being carried out for the sustainability of the cultural heritage in Mardin. As a result of the studies and projects carried out within the scope of the cultural interaction criterion in Mardin, Mardin governorship, Mardin municipality and non-governmental organizations show that the tangible and intangible heritage values are protected and sustainable with the projects and studies they carry out.

**Keywords:** Cultural heritage, Mardin, Sustainable Tourism.



## UNESCO YARATICI KENTLER AĞI VE TÜRKİYE'DEKİ YARATICI GASTRONOMİ KENTLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Özlem ÖRÇEN

Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, ozle.orcen@gmail.com

### ÖZET

Günümüzde sosyal, siyasal, ekonomik alanda yaşanan hızlı değişimlerin etkisiyle kentlerin nüfusu hızla artmaktadır. Bu durum kentlerin sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel sorunların çözümüne yönelik etkili stratejiler geliştirmesini gerekli kılmaktadır. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), kültür ve yaratıcılık odaklı politikaların sözkonusu sorunların çözümü konusunda etkili olabileceğine dikkat çekmektedir. Bu anlamıyla yaratıcılığı yerelde sürdürülebilir kalkınmanın bir aracı olarak ele alan ve kültürel çeşitlilik, kültür ve yaratıcı endüstrilerin bu kalkınmanın ivmesi olduğu görüşünden hareketle 2004 yılında UNESCO Yaratıcı Kentler Ağı (UCCN) kurulmuştur. UCCN'nin temel aldığı "yaratıcı kent" yaklaşımı yaratıcı ekonomilerin gelişiminin yaratıcı kentlerle mümkün olabileceğini ileri sürmektedir. Yaratıcı kentler üzerine yürütülen tartışmalardan hareketle UCCN, kamu politikalarının, sivil toplum ve özel sektör işbirliği içinde yaratıcı endüstrileri ve yeniliği destekleyerek, vatandaşlığı ve kültürel katılımı kamusal alanda teşvik ederek farklılıklar yaratabilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu anlamıyla kentleri *zanaat ve halk sanatları, tasarım, film, gastronomi, edebiyat, müzik ve medya sanatları* temaları ekseninde belirlediği çeşitli kriterler ekseninde değerlendirmektedir. Bu çalışmanın amacı; kent, kültür ve yaratıcılık ilişkisi ekseninde temellendirilen yaratıcı kent yaklaşımından hareketle UCCN'nin yapısını ve Türkiye'den UCCN'ye gastronomi alanında dahil olan kentlerdeki (Gaziantep, Hatay, Afyonkarahisar) uygulamaları "yaratıcı kent" yaklaşımı ekseninde incelemektir. Çalışma sözkonusu kentlerin UCCN'ye başvuru esnasında izledikleri yöntemleri kültür yönetimi alanı çerçevesinde incelemekte, bu anlamıyla diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Yöntem olarak kalitatif yöntem ve yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan derinlemesine görüşme tekniği kullanılmıştır. Çalışmada yaratıcı kent unvanı almanın kentler için prestij unsuru olarak görüldüğü, sürecin stratejik hareket edildiği takdirde kentlere ulusal ve uluslararası işbirliği geliştirme imkanı sunduğu, katılımcı ve sürdürülebilir yerel kültür politikalarının geliştirilmesine imkan sağladığı vb.bulgulara rastlanmıştır. Kentlerin bir ya da birkaç özelliği ile öne çıkarılmasının bir bütün olarak kentlerin yapısı ve dolayısıyla kültür politikalarıyla ilişkili olduğu değerlendirilmesinden hareketle kentlere katılımcılık ve yaratıcılığın geliştirilmesi ile ilgili olası öneriler çalışmanın sonuç bölümünde sunulmuştur.

**Anahtar Kelimeler:** Yaratıcılık, yaratıcı kent, yaratıcı endüstriler UNESCO Yaratıcı Kentler Ağı, gastronomi kenti.

## **A STUDY ON UNESCO CREATIVE CITIES NETWORK AND CREATIVE CITIES OF GASTRONOMY IN TURKEY**

### **ABSTRACT**

Today, the population of cities is increasing rapidly due to the rapid changes in social, political and economic areas. This situation makes it necessary the development of effective strategies to solve multidimensional problems in cities. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) points out that culture and creativity-oriented policies can be effective in solving these problems. In this sense, UNESCO Creative Cities Network (UCCN) was established in 2004, considering creativity as a tool for sustainable development at the local level and with the view that cultural diversity, culture and creative industries are the acceleration of this development. Based on "creative city" approach, UCCN states that public policies should be able to make differences in cooperation with civil society and the private sector. In this aspect, it evaluates cities on the basis of various criteria determined around the themes of crafts and folk arts, design, film, gastronomy, literature, music and media arts. This study aims to analyze practices of Turkey's gastronomy cities joined to UCCN(Gaziantep, Hatay, Afyonkarahisar), within the scope of the criterias of the "creative city" approach. The study examines the practices in cities, within the framework of the field of cultural management, and in this sense it differs from other studies. Qualitative method and in-depth interview technique consisting of semi-structured questions were used within the scope of the study. In the study, findings were found that receiving the title of creative city is seen as an element of prestige for cities, the process offers that it enables the development of participatory and sustainable local cultural policies, etc. Possible suggestions regarding the development of participation and creativity in cities are presented in the conclusion part of the study.

**Keywords:** Creativity, creative city, creative industries, UNESCO Creative Cities Network, city of gastronomy



## BÖLGESEL KALKINMADA YATIRIM TEŞVİKLERİNİN ROLÜ: ALTINCI BÖLGE İLLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

**Serkan TEMİR**

Yüksek Lisans Öğrencisi, Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi,  
serkan.temir@gibtu.edu.tr

**Arzdar KİRACI**

Prof. Dr., Siirt Üniversitesi, arzdar.kiraci@gmail.com

### ÖZET

Bu çalışmada, 2014–2018 arasındaki yıllar için yatırım teşviklerinin bölgesel kalkınmada etkinliği, yeni yatırım teşvik sistemi kapsamında oluşturulan altıncı bölge illeri bağlamında incelenmektedir. Analizde çıktı odaklı Veri Zarflama Analizi (VZA) modellerinden BCC (Banker Charnes Cooper) modeli kullanılmaktadır. Her yıl ve her il için yapılan analizde, sabit yatırımlar miktarı ve belge adedi analizin girdisini, yaratılan istihdam ise analiz çıkışını oluşturmaktadır. Analiz yapılan yılda etkin olan iller referans alınarak yapılan analizde, aynı yıl etkin olmayan illerin etkin olması için alması gereken değerler ortaya konulmaktadır. Her analiz yılında etkin iller bulunurken, hiçbir yılda bütün illerin etkin olduğu tam etkinliğe ulaşılamamıştır. Elde edilen analiz sonuçlarında sabit yatırımların ve belge adedinin azaltılması veya sabit kalması sonucu istihdam artırılarak etkinliğe ulaşılabileceği tespit edilmiştir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar ve bölge (il) ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, etkin olan illere ait veriler incelenerek yapılacak politikalar, bölgede meydana gelecek ekonomik büyüme ve gelişmeyi hızlandıracaktır.

**Anahtar Kelimeler:** Bölgesel Kalkınma, Teşvikler, Yeni Teşvik Sistemi, Etkinlik, Veri Zarflama Analizi (VZA)

## **THE ROLE OF INVESTMENT INCENTIVES IN REGIONAL DEVELOPMENT: AN EVALUATION ON SIXTH REGION PROVINCES**

### **ABSTRACT**

This study examines the efficiency of investment incentives of the new investment incentive system for regional development between 2014 and 2018 for the sixth regional provinces in Türkiye. The analysis uses BCC (Banker Charnes Cooper) model, which is one of the output oriented Data Envelopment Analysis (DEA) models. For each year and for each province, fixed investment amount and the number of investment documents is the input, and the employment created is the output of the analysis. Efficient provinces are present for each year, but a year of full efficiency where all the provinces are efficient is not present. According to the efficient results of the analysis, employment can be increased using reduced fixed investments or number of investment documents. Taking into consideration the results obtained from this study and the needs of the region (province), future policies that use the data of the efficient provinces will accelerate the economic growth and development in the region.

**Keywords:** Regional Development, Incentives, New Incentive System, Efficiency, Data Envelopment Analysis (DEA)



## DENETÇİ NİTELİKLERİNİN BAĞIMSIZ DENETİM KALİTESİ ÜZERİNDEKİ ROLÜ: DİYARBAKIR İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

**İlknur ATALAN**

Yüksek Lisans Öğrencisi, Dicle Üniversitesi, selcanatalan6@gmail.com,

**Abdulkadir BİLEN**

Prof. Dr., Dicle Üniversitesi, abilen@dicle.edu.tr

### ÖZET

Denetim kalitesi ile ilgili DeAngelo'nun 1981'de denetim kalitesi ve denetçi boyutu ile ilgili yaptığı çalışmadan sonra denetim kalitesi ile ilgili çok sayıda çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar denetim kalitesi ile ilgili bilgi birikimine katkıda bulunmayı amaçlayan çalışmalar olmuştur. Denetim kalitesi ile ilgili zaman geçtikçe literatürde artma olmuştur. Bunun sebebi ise denetim kalitesine verilen önemdir. Ayrıca denetimin hizmet niteliği de denetim kalitesi konusuna olan ilginin artmasının nedenlerinden biri olarak gösterilebilir. Denetçiler tarafından yapılan denetim faaliyeti finansal tablo kullanıcılarına, bağımsız bir tarafça makul bir güvence sağlamaktadır. Bu sebeptir ki bağımsız denetimin önemi gün geçtikçe artmaktadır.

Bu çalışma Diyarbakır İlinde faaliyet gösteren denetçilerin niteliklerinin bağımsız denetim kalitesine etkisini ölçmeyi amaçlamaktadır. Çalışma sonucunda denetim faaliyetini gerçekleştiren erkek denetçinin algıladığı denetim kalitesi, gerçekleştirdiği denetimin kalitesi üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte denetim elemanlarının deneyimleri artıkça, yasal sorumluluğun denetim kalitesi üzerinde önemli bir faktör olduğunu düşünenlerin sayısı da artmaktadır. Sonuç olarak gerçekleştirilen analizler sonucunda denetim kalitesini etkileyen en önemli faktörün bağımsızlık olduğu tespit edilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Denetçi nitelikleri, Bağımsız Denetim, Denetimin Kalitesi

## **THE ROLE OF AUDITOR QUALIFICATIONS ON INDEPENDENT AUDIT QUALITY: A STUDY IN DYARBAKIR PROVINCE**

### **ABSTRACT**

After DeAngelo's study on audit quality and auditor dimension in 1981, there have been many studies on audit quality. These studies aim to contribute to the accumulation of knowledge on audit quality. There has been an increase in the literature on audit quality over time. The reason for this is the importance given to audit quality. In addition, the service nature of the audit can be shown as one of the reasons for the increased interest in audit quality. The audit activity performed by auditors provides reasonable assurance to users of financial statements by an independent party. For this reason, the importance of independent audit is increasing day by day.

This study aims to measure the effect of the qualifications of auditors operating in Diyarbakır Province on independent audit quality. As a result of the study, the audit quality perceived by the male auditor who performs the audit activity has a significant effect on the quality of the audit performed. However, as the experience of the auditors increases, the number of those who think that legal responsibility is an important factor on audit quality also increases. In conclusion, the analyses revealed that independence is the most important factor affecting audit quality.

**Keywords:** Auditor Qualifications, Independent Audit, Quality of Audit



## **URBANIZATION IN SUB-SAHARAN AFRICA: EXPERIENCES FROM LIBREVILLE OF GABON**

**Hafijur RAHMAN**

Asst. Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpasa University, hafijdu@gmail.com

**Claudia Lucia NFOULA ENGUIE**

Postgraduate Student, Tokat Gaziosmanpasa University, claudelucia647@gmail.com

### **ABSTRACT**

Gabon is one of the most urbanized countries in sub-Saharan Africa, with 87% of its population living in urban areas. At the beginning of the 1970s, its oil revenues gave it significant financial capabilities, allowing it to pursue an ambitious socio-economic development policy. Libreville, the nation's capital, enjoys the lion's share of these developmental advantages due to its status as the epicenter of economic influence. However, it alone houses almost half of the national population and neighborhoods swelled by disorderly piles of disparate houses, in which the population lives in precarious conditions. The proliferation of slums, known as Mapanes, is a growing concern, primarily driven by the scarcity of appropriate land for construction. These slums tarnish the city's image and compromise economic and social development by worsening environmental degradation. These housing problems in the urban landscape of Libreville are most often linked to the rural exodus, the uncontrolled poverty of the inhabitants, and the discontent of the State. This research aims to analyze the urbanization process in Libreville by focusing on the challenges to be met, particularly social ones: saturation of the road network insecurity. Environmental challenges include flooding and collapses and health challenges with unsanitary conditions. Accordingly, it suggests some initiatives to address these problems, for example, the modernization of cities in other provinces, the development of tourism throughout the country, and the relocation of a certain number of economic activities to other localities.

**Keywords:** Urbanization, Sub-Saharan Africa, Gabon, Libreville

## SAHRAALTI AFRİKA'DA KENTLEŞME: GABON'UN LIBREVİLLE'DEN DENEYİMLERİ

### ÖZET

Gabon, nüfusunun %87'sinin kentsel alanlarda yaşamasıyla Sahraaltı Afrika'nın en kentleşmiş ülkelerinden biridir. 1970'lerin başında petrol gelirleri ona önemli mali yetenekler kazandırdı ve büyük bir sosyo-ekonomik kalkınma politikası izlemesine olanak sağlanmıştır. Ülkenin başkenti olan Libreville, ekonomik etkinin merkez üssü statüsü nedeniyle bu kalkınma avantajlarından en büyük payını elde etmiştir. Ancak, bu şehir ülke nüfusunun neredeyse yarısına ev sahipliği yapmaktadır. Mahalleler, düzensiz ev yığınlarıyla dolup taşmış ve burada insanlar istikrarsız koşullarda yaşıyorlardır. Mapanes olarak bilinen gecekondu mahallelerinin çoğalması, öncelikle inşaat için uygun arazinin kıtlığından kaynaklanan, büyüyen bir endişedir. Bu gecekondu mahalleleri şehrin imajını zedeliyor ve çevresel bozulmayı kötüleştirerek ekonomik ve sosyal kalkınmayı tehlikeye atıyorlardır. Libreville'in bu konut sorunları çoğunlukla kırsaldan göç, bölge sakinlerinin kontrolsüz yoksulluğu ve devletin hoşnutsuzluğuyla bağlantılıdır. Bu araştırma, Libreville'deki kentleşme sürecini, karşılaşılmaması gereken zorluklara, özellikle de sosyal olanlara, yani yol ağı güvensizliğinin doyunluğuna odaklanarak analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bunun yanı sıra çevresel zorluklar arasında sel felaketi, çökmeler ve sağlıksız koşullardan kaynaklanan sağlık sorunları yer almaktadır. Buna göre, bu sorunların çözüm bulmak için başka illerdeki şehirlerin modernizasyonu, ülke genelinde turizmin geliştirilmesi, bir takım ekonomik faaliyetlerin başka bölgelere kaydırılması gibi girişimlerde bulunulması önermektedir.

**Keywords:** Kentleşme, Sahraaltı Afrika, Gabon, Libreville



## ORTA DOĞU ÜLKELERİNDE FINTECH TEMELLİ FİNANSAL TABANA YAYILMA BANKALARIN RİSK ALMASINI ETKİLER Mİ?

**Arzdar KİRACI**

Prof. Dr., Siirt University, arzdar.kiraci@gmail.com

**Fatma MANSOUR**

Siirt University, mansourft1987@gmail.com

### ÖZET

Bu çalışma, Orta Doğu ülkelerinde fintech temelli finansal tabana yayılmanın bankaların risk almasını etkileyip etkilemediğine bir cevap bulmaya ve finansal tabana yayılma ile bankaların risk alması arasındaki ilişkiyi belirlemeye çalışmaktadır. Bu amaçla 2011-2023 yılları arasındaki parametreleri tahmin etmek için genelleştirilmiş momentler yöntemi tekniğini kullanmaktadır. Ayrıca Orta Doğu'da dijital finansal katılım ile bankacılık performansı, kârlılık ve risk alma arasındaki ilişkiyi de ortaya koymaktadır. Orta Doğu'da bankacılık sektöründe dijital finansal katılımın risk alma üzerindeki etkisini ampirik olarak inceleyen ilk çalışmadır.

**Anahtar Kelimeler:** Dijital Finansal Erişim, Fintech, Risk Alma, Orta Doğu.

## **DOES FINTECH BASED FINANCIAL INCLUSION AFFECT BANK RISK-TAKING IN THE MIDDLE EASTERN COUNTRIES?**

### **ABSTRACT**

This paper tries to find an answer for if fintech based financial inclusion affect bank risk-taking in the Middle Eastern countries, and to determine the relationship between financial inclusion and bank risk-taking. The study uses the generalized method of moments (GMM) technique to estimate the parameters for the years between 2011 to 2023. In addition, it demonstrates the relationship between digital financial inclusion and banking performance, profitability and risk-taking in the Middle East. It is the first one that empirically examines the impact of digital financial inclusion on risk-taking in banking sector in the Middle East.

**Keywords:** Digital Financial Inclusion, Fintech, Risk Taking, Middle East.